MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 22592 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VII. Núm. 357-Barcelona, dijous, 19 desembre 1935

A la pàgina 2:

El "catch as catch can" a Barcelona, per Jaume Passarell.

A la pàgina 3:

Una enquesta. Els intel·lectuals i Europa, per Paul Valéry.
Al Vaticà. El consistori d'avui, per Tiggis.

A la pàgina 6:

L'admiració de Lenin a Tolstoi, per Vladimir Brontx-Bruyevitx.

BIBLIOTECA ARÚS

L'ACTUALITAT POLITICA

La solució de l'última crisi

Els fets polítics, sobretot produint-se en un ambient de passió, provoquen sempre els comentaris més divergents. Fóra demanar l'impossible exigir que en aquesta última crisi i en la seva solució els parers fossin unànimes. De fet veiem que el govern Portela, en els seus inicis, és atacat pels uns, recolzat pels altres i mirat amb prudència pels més.

Nosaltres som dels que hem mirat la temptativa Portela amb curiositat primer i interès després. No volem fer-nos responsables, per endavant, del que el nou govern faci o deixi de fer. Però sigui quin sigui el desenllaç futur d'aquesta crisi, la ruptura del bloc governamental i la possibilitat de sortir d'aquesta situació és un cop mestre que cal apuntar.

El nou govern de la República

Si situem els esdeveniments polítics des del novembre del 33, veurem que l'evolució i el desenllaç final d'aquest segon bienni s'han produït normalment. Sense fer massa cas dels antecedents històrics, el que s'esdevé actualment en la política espanyola ho trobem contínuament, sobretot des dels temps del parlamentarisme. La política espanyola ha estat mancada sempre de partits forts, ben enquadrats, sota una disciplina i un ideari concret i realista. Si examineu el segle XIX espanyol, trobareu que les úniques èpoques de normalitat són les que veuen l'eclosió d'un partit fort i organitzat. Es clar que l'existència de partits així amoïnava els alts poders, que ja cuitaven a posar-hi una fi vergonyosa. El gran encert de Cánovas fou permetre la constitució del partit liberal i la normalitat parlamentària, dintre el règim monàrquic.

Al nostre entendre la feblesa inicial de la República fou aquesta manca de partits forts, enquadrats i disciplinats. En advenir la República només un partit es trobà en disposició d'actuar damunt grans masses de partidaris. El partit socialista devia aquest avantatge a l'explotació hàbil de la seva posició durant la dictadura. Si el partit socialista s'hagués limitat a utilitzar la seva força al servei de la República, potser avui faríem altres comentaris. Però ara no cal repetir allò que en diverses ocasions hem comentat.

Durant aquests dos últims anys, l'Esquerra republicana ha hagut d'organitzar-se, de fer propaganda, d'examinar les necessitats polítiques del país. Durant dos anys les experiències polítiques més diverses han pogut examinar-se, per tothom, fredament, imparcialment. Els socialistes han fet l'experiència d'una revolució al carrer, contra l'Estat disposat a defensar-se. Les esquerres han vist l'absolut desprestigi de les funcions parlamentàries quan el Parlament no té ni capacitat ni interès. Però aquests dos anys han estat fatals pels cavallers eixelebrats de l'incipient feixisme espanyol. Gil Robles no farà creure a ningú que és antiparlamentarista. Tots els tòpics que serviren en la campanya electoral anterior s'han d'arreconar definitivament. El pobre manifest que acaba de publicar el cobriria de ridícul en qualsevol país on no hi hagués ni Pichs i Pons, ni Jaumars ni altres personatges delirants i grotescos. D'aquell fum del novembre del 33 no en queda altra cosa que unes quantes idees filofeixistes i absolutistes que propaga el senyor Calvo Sotelo, traductor més o menys bo de Charles Maurras.

El govern Portela pot tenir, doncs, aquest interès. Trencant el bloc, afavorint l'ambient de normalitat, organitzant unes eleccions sinceres, podria fer un gran bé al país. La solució de la crisi apareix amb tot el seu abast quan hom sap el dilema que es plantejava: o Gil Robles o dissolució. Amb Gil Robles teníem la continuació d'aquesta política implacable que tants desastres ha provocat al país. Sense Ajuntaments, sense Diputacions, amb tots els personatges públicament acusats de concussionaris, amb Catalunya sotmesa a un règim absurd, era impossible acceptar sense protesta la formació d'un govern que venia a perpetuar aquest estat de coses.

Ara bé, quines són les intencions del nou govern? Vol realment una ràpida normalització? Intenta resoldre el problema de Catalunya? Quins intents porta en les pròximes eleccions? Només amb un coneixement exacte d'aquests designis es podrà jutjar-lo. Repetim, doncs, que la intenció, en constituir-lo, és bona. Que és una ocasió única per normalitzar els partits polítics i amb ells la vida constitucional de la República.

Hi ha diversos perills que poden influir, encara, en la marxa del govern i en l'intent que porta a cap. El més gros és que la passió no permeti aprofitar aquesta ocasió única i que en unes pròximes Corts, en lloc de partits representants de tendències polítiques concretes, ens trobem amb grups de francs-tiradors, de demagogs de tota classe, guiats exclusivament pels designis de destrucció. No criticaríem massa que alguns elements governamentals intentessin combatre llurs enemics amb les mateixes armes. Que al caciquisme oposessin el miralleig governamental. La política és l'art del possible i Espanya és Espanya. Tots sabem que això no es farà ací ni enlloc on hi hagi una opinió. Però si s'ha de combatre el lerrouxisme, l'emilianisme i el neoblasquisme amb aquestes armes, ells s'ho faran. Un centrisme polític, àdhuc necessitat de la trampa, podria ésser un matalàs parlamentari molt útil.

L'intent Portela, caldrà esperar per jutjar-lo. El que cal és que esquerres i dretes, massa preocupades de personalisme, no oblidin que les circumstàncies actuals no són altra cosa que la preparació d'una normalitat parlamentària que ha de sortir de les urnes. Si ho oblidessin massa, no solament perdrien el temps, sinó que malmetrien una ocasió única per encaminar la República cap als viaranys que més útils li poden ésser.

FERMÍ VERGES

Els Dijous — Blancs

EN RIFASSES

Aquells que pretenien explicar el secret dels cops intermitents de grandesa que donava En Jaume Terol enmig de la seva vida grisa, deien que l'ofici de drapaire li proporcionava veritables gangues, perquè entre la ferralla i els mals endreços que els ignars li venien, trobava sovint objectes de valor i ara una arquimesa, després un domàs i més enllà una pintura, realitzava operacions de marges fabulosos. Adhuc una comare afirmava que, de tant en tant, veia entrar a la botiga uns homes indubtablement jueus, que tenien llargues assentades amb el drapaire i que un carro sense fanal ni picarols carregava, de vegades, a altes hores, fardells embolcallats d'arpillera.

Encuriosit pels tràfecs misteriosos i bon xic envejós dels solars que comprava En Jaume Terol, un vei decidí d'espiar-lo i pogué contemplar, una nit, com quatre macips treien un embalum formidable i l'enfilaven, amb penes i treballs, damunt el vehicle mut, mentre una veu baixa aconsellava:

—Sobretot, no me l'escantoneu, que ha d'arribar sencera al cim!

L'endemà, l'administrador de l'ermita de la Trinitat rebia una carta concebuda en els següents termes: «Senyor: Els ermitans, i vós mateix si feu cap a la collada, us trobareu avui sorpresos per la presència d'una nova estadanta. Es tan alta i grossa que haurà de romandre a la intempèrie fins que vulgueu acomodar-li estatge. Però jo sóc home que sempre compleix les seves prometences, i proves n'he donat a L'Estany, Santa Cristina i Sant Sebastià, on he deixat penyores del meu agraïment, a mesura que la sort m'ha estat favorable. Quan, per raó del meu ofici, cau a les meves mans una talla qualsevol, de seguida li dic: «Si intercediu perquè tregui alguna cosa de gruix al sorteig proper, en lloc de mercadejar amb vós, us portaré a un altar de marina o de muntanya on tindreu admiradors i gent devota que us ofrenaran flors i ciris i qui sap si, un cop a l'any, us faran una festa per a vós tota sola, amb ballades a la plaça i encantament de la coca», i com que en aquesta avinentesa m'ha estat excellent missatgera la monumental imatge que, desadonada d'un gran temple, acabava d'entrar al meu magatzem, he cuitat a enviar-vos-la per tal que li reteu els deguts honors. Ja sé que haureu d'esbotzar la volta de la capella i reforçar els fonaments, però totes les despeses que això us ocasioni corren pel meu compte i podreu rescabalar-vos-en lliurant una lletra al meu càrrec. Sóc prest al vostre manar. — Jaume Terol.»

La instal·lació de la madona voluminosa causà bastant d'escàndol entre els primmirats perquè les seves enormes dimensions trencaven l'harmonia de la petita nau, però davant els desigs incoercibles d'En Jaume Terol, s'arrònçaren d'espatlles.

Ric i opulent, En Jaume Terol no abandonà la seva afició a la rifa, però, retirat del negoci, li mancaven les antigues missatgeres espontànies i es confià a un faquir que assegurava ésser l'únic mèdium que establia horòscops certers, puix que, d'entre els tres-cents seixanta-cinc dies de l'any, sabia escollir el més indicat per a efectuar la compra del bitllet i encara triava l'hora més eufòrica d'entre les vint-i-quatre, gràcies a la seva coneixença especial de les relacions entre l'astrologia, la sort i els números.

—Encara no teniu prou diners?—li preguntava un amic.

—Sí; però és allò: la inclinació de les persones.

—Doncs, apa: continueu!

—Oh, és que, ara, sabeu, em manca... No sé com dir-ho... Em manca quelcom que el faquir llogat no em proporciona. Diguem-ne poesia. — S.

MIRADOR INDISCRET

Una ordre de poca eficàcia

La solució de la crisi va caure el dissabte a Barcelona com una bomba entre els elements de la C. E. D. A.

Ningú d'ells no podia dissimular el malhumor.

En primer terme, el propi governador general, senyor Villalonga. A dos quarts de dues s'acomiadava, per si un cas, dels periodistes, amb el pretext d'ésser dia de festa l'endemà, i mitja hora després preparava les maletes per al vespre i manava radiar la nova de la seva dimissió irrevocable.

Aquesta nova, però, va quedar encallada una estona a la censura.

—Es una ordre del governador general! —remarcaren des de les emissores.

—No dieu que ha dimitit?—contestà el censor—. L'ordre, doncs, ja no té eficàcia.

Però pocs moments després es va complir.

Va com va

El dissabte a la tarda truquen des de la Generalitat al telèfon del senyor Maluquer i Viladot.

—Escolti. Es Don Joan? Doncs faci el favor de venir de seguida aquí a la Generalitat.

—A la Generalitat? Bé, però, és que precisament ara em disposava a sortir...

—Deixi-ho córrer, Don Joan. Urgeix ací la seva presència.

A's deu minuts arriba el governador a la Generalitat i es ficà a un dels despatxos.

—Bé, senyor president. Si té l'amabilitat d'asseure's un moment. Esperem comunicació amb Madrid, i li confirmaran oficialment el nomenament.

Don Joan s'hi asseu. Al cap de mitja hora s'aixeca i insinua:

—Potser que anés a «despedir» el taxi...

—No faltava més, Don Joan. No es molesti...

I mentre sortia un ordenança a acomiadar el taxista, el nou governador general, tot just a mig saber-se'n avenir, exclama:

—Una vegada (el 14 d'abril) vaig venir a la Generalitat en el cotxe oficial i vaig sortir-ne en taxi. I té, ara hi he entrat en taxi i en sortiré en el cotxe oficial, ja ho veig venir...

El Sr. Jaumar és un displicent

En havent dinat, el més granat de la C. E. D. A. es trobava reunit a la Maison Dorée.

El senyor Villalonga era molt censurat. Havia dimitit sense consultar-ho al senyor Cirera i Voltà, cap de la C. E. D. A. a Catalunya, i això constituïa envers aquest un nou afront.

A quarts de cinc, el senyor Jaumar de Bofarull, encara en funcions d'alcalde, va sortir precipitadament de la Maison acompanyat del seu secretari, senyor Ayguavives.

Quan l'auto de l'Alcaldia arrava a empendre la marxa, uns periodistes s'atansaren a la portella.

—I vostè, senyor Jaumar, quan dimiteix?

Nerviós, mig tartamudejant, el senyor Jaumar contestà:

—No puc manifestar res. Ara vaig a rebre instruccions.

—El senyor Villalonga ja ha dimitit.

—Sí; això diuen.

—Ho ha comunicat oficialment la ràdio.

—Bé; està bé... Però jo sóc un soldat disciplinat, compreneu? En el meu ànim està dimitir, és clar. Veurem... Faré el que els meus *jefes* em manin.

La darrera recomanació

El senyor Jover Nonell, conseller gestor de Governació, era també a la Maison Dorée.

Tot anant-se'n, fou deturat, en diverses taules, per amics particulars que l'interrogaven sobre l'actitud que pendria.

Contestava invariablement:

—La meva actitud? Ara mateix faré lliurament de la Conselleria.

—A qui?

—Al primer que trobi. Si no hi ha ningú més, a l'ordenança de l'ascensor.

Aquella mateixa tarda, en fer-se càrrec el senyor Maluquer de la Presidència de la Generalitat i pregar als consellers que restessin encara que només fos per unes hores, el senyor Jover exclamà:

—Ah, no! Jo me'n vaig!

De totes maneres, va esperar fins el dilluns, i així pogué fer una petita apologia i recomanació—la darrera!—del carnet electoral.

Eufòria de curt metratge

Més sorprès, potser, que els consellers gestors de la C. E. D. A., ho resultà el radical senyor Barbat.

L'eufòria no li havia donat temps per a pensar l'efímeres que són, de vegades, les pompes i les vanitats d'aquest món de mones.

Per cert que en la seva sorpresa l'acompanyaren dos compatricis seus, dos illustres fills de Valls, funcionaris de la Generalitat, que pocs dies abans havien corregut d'un lloc o altre, amb un entusiasme digne de millor causa, per a tributar al senyor Barbat un homenatge.

Un d'aquests funcionaris és aquell famós Dasca, que Ventura Gassol, sempre generós, va collocar i que després del 6 d'octubre s'ha passat el temps dient pestes de les esquerres i raspallant els cireravoltanistes per a assolir un ascens.

L'altre és un regionalista.

Un i altre havien tingut la gosadia de demanar l'adhesió, per a l'homenatge, a un cunyat del dissortat Gonzàlez-Alba, que morí tràgicament al costat de Jaume Compte.

Deuen anar encara nafrats del cop de porta que varen rebre.

Precedents

Encara no feia una setmana que el senyor Jaumar de Bofarull explicava en un grup, veient-se ja alcalde efectiu de Barcelona:

—Un d'aquests dies es compleixen cent anys que un avantpassat meu va sortir de l'Alcaldia cap a l'exili. Des d'aleshores, a la meva família ha existit una veritable basarda envers la política. Ningú, a casa, no ha volgut dedicar-s'hi. Per fi, a mi m'hi han enganxat. Em sacrificaré per Barcelona, per Catalunya i per Espanya. Déu vulgui que tingui més sort que aquell avantpassat meu!

Evidentment, n'ha tingut una mica més. No ha arribat a alcalde, però tampoc ha hagut d'exiliar-se.

Lamentacions municipals

Allà on el desencís dels cedistes adquirí més grosses proporcions, fou entre el *peixi minutti* dels consellers gestors municipals.

El diumenge encara tenien esperances...

Preguntaven a llurs companys radicals:

—Quines ordres teniu?

—Lerroux ens ordena que restem.

—Així...

—Gil Robles us deurà manar que també resteu, vosaltres.

Els radicals, alimentant aquestes esperances, fruïren a més no poder.

El dilluns es fongueern les illusions. Ai!

Un dels dimissionaris va murmurar:

—A les capitals els de la C. E. D. A. hem de dimitir i als pobles no?

—A molts pobles, no creurien!—hagué d'observar-li algú al seu costat.

Pleonasme

Dins els comentaris excitats sobre el curs de la crisi, hi ha a l'A. P. C. uns moments de consternació en saber que Miguel Maura havia estat designat per a constituir govern. Rodrigo de Emo, ple de vidència, remarcà:

—*No creo que la Ceda, ceda!*

La passió, mala consellera

Les senyoretes japs no sabien com reaccionar i una d'elles, cèlebre pels seus epítets, va creure que el més convenient era distreure-les:

—*Pero si Miguelito es un niño pera! Haberle visto en su escaño del Congreso luciendo unos calzoncillos transparentes!*

—*Oh!!!*

—*Ay! Quería decir calcetines!*

Detalls

Félix de Pomés té un físic bastant acceptable en gairebé tot el metratge de *Rataplán*, però quan arriba a l'inevitable petó final del qual és víctima l'Antoñita Colomer, el cameraman l'agafa a contrallum i se li veu una granellada a la cara tan horrible que el dia de l'estrena un del públic desféu, altes veus, tota l'emoció del film:

—Pobra xicota!

Menes de dinamisme

Jack Bilbo — el barman ex-secretari d'Al Capone —, de tornada d'Abissínia, ha demanat permís a l'Ajuntament de Sitges per a instal·lar un saló de te al seu xalet de Terramar. Un setmanari d'aquella vila anuncia que Jack Bilbo es proposa desenrotllar una altra fase del seu dinamisme racial (sic).

—Ja ho sé: farà servir el te per la seva lleona! — avançà l'Utrillo junior.

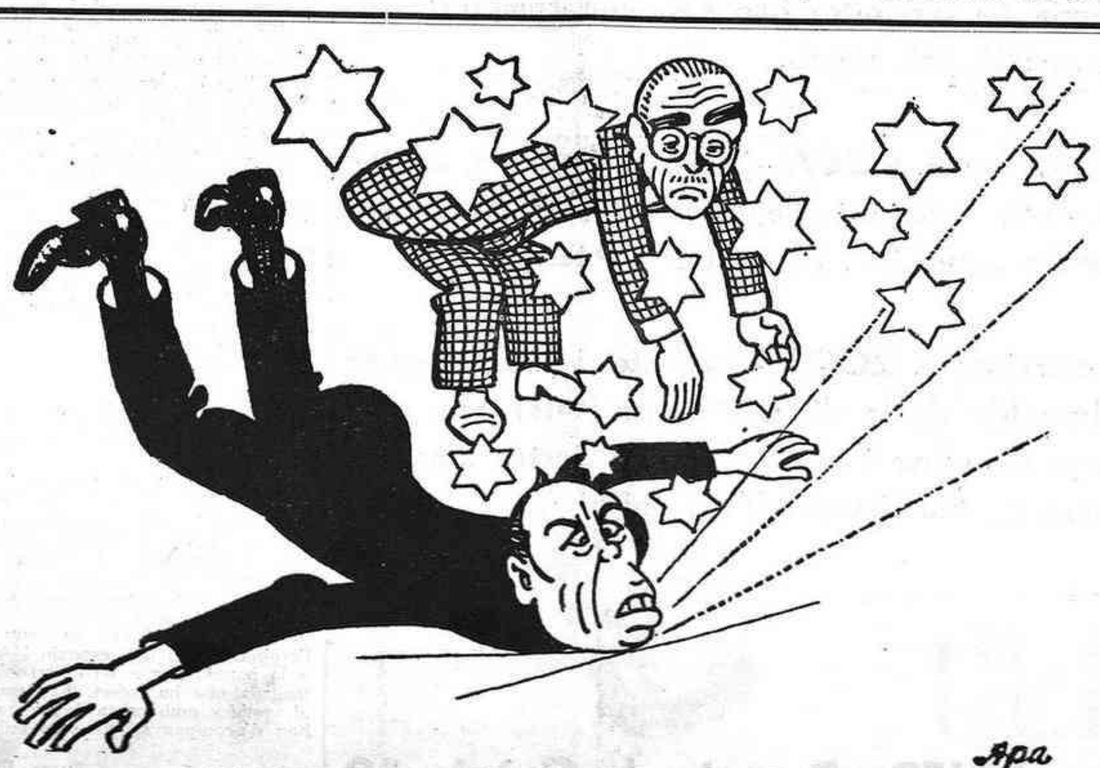

Todas las estrellas para el Jefe!!!

(c) Ministerio de Cultura 2006

Nadal herbívor

Divendres passat, des de darrera els vidres del restaurant Miramar, els crítics invitats per Margarida Xirgu contemplen, amb esgarrifança, l'esprimatxada silueta de llur collega Emili Tintoré, que, sense abric ni capell, passeja amb els seus saltironets, indiferent a la temperatura glacial, al dia rúfol, al griso de Montjuïc.

Es que Paradox és naturista i vegetarià. Ha pujat a peu a Miramar, i durant el dinar, a penes tastarà res del menú.

—Tot l'any, tot, sou vegetarià, Tintoré? No feu cap excepció ni per Nadal? Com celebreu el Nadal, doncs, sense matar gall dindi?

—Matem un bròquil.

Els afers són els afers

A la proposta de venda dels palaus Robert i Güell, del Passeig de Gràcia i carrer Nou, seguí la de la Virreina, els propietaris del qual han traspassat de més a més a una prepotent personalitat industrial i política la seva sumptuosa llotja del Liceu. Vingué després la industrialització de les plantes dels casals Marcet i Marianao. Finalment, és obert a la residència dels Comillas, una part de la qual sofrí temps enrera la mutilació que tots sabem, un saló públic d'exposicions. A aquest pas, els comunistes no sabran de què fer mànigues.

Segones figures

Domènec de Bellmunt no s'ha prodigat gaire a la Festa de les Modistes d'enguany, però no gosant deixar del tot les regnes, s'ha fet suplir pel seu secretari Miquel Munné, que ha reálitzat veritables prodigis per tal de fer quedar bé el seu amo, encara que, naturalment, no l'ha pogut igualar.

Una coneguda modista encertà:

—No sé; però trobo que aquesta festa va baixant de to: en lloc d'En Domènec de Bellmunt, En Munné; en lloc d'En Sagarra, En Perramon!

Rivalitats

La senyoreta Cristina Velasco entrà al Ball de la Modista celebrat a Belles Arts sense que ressonés ni un trist aplaudiment, fins que En Munné, volent salvar la situació, la va treure a ballar precedida de dos municipals de gran gala, però solament unes poques mans es posaren a exaltar la gentil presència de la reina.

L'Escofet ho explicava així:

—Si es tractés d'un ball de mecanògrafes, ja veuríeu com l'aplaudirien!...

Públics

Gairebé totes les llotges i llocs de preferència del Ball de la Modista eren ocupats per empleats de la Generalitat i llurs respectives famílies. En Puigdomènech, un dels pocs municipalistes afavorits, precisà:

—Sembla una estrena d'En Millàs-Raurell!

El "catch as catch can" a Barcelona

Tal dia com el 2 de desembre d'aquest any de l'Era straperliana, el Bar Vila, oficialment *Las Dos Lineas*, del carrer de Trafalgar, està convulsionat.

Deu tractar-se, tanmateix, d'un esdeveniment inoït, ja que en aquesta hora—les onze del vespre—, i això d'ençà que el bar existeix, sol regnar-hi una calma octaviana autèntica.

Tot al més, amb intervals de dies, veieu

Karol Kowina, «l'Adonis de Bronze»

una parella, amagada darera d'una cafetera enorme, en ple idilli, absents del món.

Les ampolles de beguda, plenes de sucs virolats, es contemplen en el mirall. El dependent, darrera el taulell, amb la jaqueta blanca decorada graciosament amb unes quantes taques, repenja el colze damunt l'aixeta groga de l'aigua, i la galta al palmell de la mà. Contempla, filosòficament, les bigues del sostre.

Els parroquians de dia no gosen torbar aquella dolça quietud. Passen de llarg. Ni el sereno ni el vigilant no hi entren. La cafetera no funciona. L'Antoni se n'ha anat al Publi-Cinema a veure un noticiari d'Abissínia.

Què ha succeït, bon Déu? Quin vent de tragèdia ha sotraguejat avui l'establiment?

Heus ací que d'un tros lluny estant veiem l'Antoni, que és el fill del propietari del bar, enfilat dalt d'una cadira, en cos de camisa, amb un gros cartell a la mà. El rodegen el vigilant, el sereno i un grup compost de parroquians, curiosos i tramviaires. La seva cara rodona brilla de satisfacció. Sentim que diu al dependent:

—Esclau, porta les pastetes i el pinzell; *vite*!

El dependent fa un bot, surt del taulell i fuig a buscar aquells estris al soterrani. Torna al cap d'un moment i els hi dóna.

—*All right*!—diu l'Antoni, amb accent alegre—. Ara enganxarem aquest ganàpia aquí.

Assenyala el mirall i exclama, mostrant el cartell:

—Mireu-lo. Sembla un bisbe en calçotets.

Afegeix:

—Al meu fill li han penjat la creu de Sant Estanislau al coll, com si fos un ronsal.

El cartell que ha tingut la virtut de convulsionar el bar és l'anunci d'uns combats de *catch as catch can*, vulgarment *catx*, que s'han de celebrar al Gran Price. Al mig, hi ha el retrat del campió mundial Wladeck Zbyszko, el qual ens fa l'honor, als barcelonins, de jugar-se el trofeu campionístic ací, amb el *noble luchador polaco* comte Karol Kowina, el *Adonis de Bronce*.

En principi: no som partidaris dels Adonis ni de la noblesa. Però encara en som menys d'aquest *noble luchador*, el cartell amb el retrat del qual ja està penjat a l'altra punta de mirall, perquè s'ha fet retratar adoptant una posa que és una imitació del famós Discòbol. A més, va pentinat amb la clenxa al mig i sembla que s'hagi depilat. Té aires de barber presumit.

En canvi, el campió, que ja comença per gastar un nom ferreny—fixeu-vos-hi: Wladeck Zbyszko—, s'ha fet retratar donant la cara, com els valents; desafiant l'objectiu, com si en lloc de tenir-hi un atuell inofensiu i infeliç, hi tingués el seu contrincant veritable; amb un braç repenjat a la cintura, i fent una passa decidida endavant. Sembla que digui:

—Si t'acostes, t'arrenco una orella d'una mossegada.

Damunt el pit, i penjada al coll amb una cadena que recorda les de pouar, hi llueix una creu enorme, que li arriba fins al melic. El barnús li cau de les espatlles fins a terra, en plecs amplis, com un mantell reial. Les cames, nues, i la mica de pit que no li tapa la creu, les té plenes de pèl aspre. Llueix unes celles peludes com bardisses. Té el nas rebregat, senyal de mil lluites.

Es, tanmateix, un retrat solemne i treballat, propi d'un campió. Nosaltres votem per aquest Wladeck Zbyszko, que ha tingut la virtut màgica d'exaltar l'humor, ja de mena exuberant, de l'Antoni del bar fins al grau màxim, i no pas per aquest Adonis depilat, de cames primes. Zbyszko, amb la cara ja paga. Fa l'efecte que és capaç de guanyar el cor dels seus contrincants fent només un parell de ganyotes. L'Adonis el cedim, sense manies, a les noies sensibles, influenciades pel cinema.

* * *

Bé. El catx és un esport seriós. No és cap broma. La boxa, comparada amb el catx, ve a ésser una mena de curs ensopit d'esperanto. Hi ha molta gent per a la qual el *crochet*, el *swing*, l'*uppercut* i el directe, de dreta o d'esquerra, són la màxima expressió de la salvatgeria de l'home. Sembla, però, que controlats per mitjà d'unes regles que prohibeixen poder administrar-los en alguns punts vulnerables de l'home, esdevenen un esport. En el catx no hi ha res d'això. Els lluitadors tenen llibertat de poder apallissar-se apellant a tota mena de recursos, fins que un d'ells queda ajaçat, mig mort, damunt del tapís. Aleshores s'acaba el combat. Es permès el cop, la mosegada, allà on sigui, la torçada de peu i la revinclada de monyó, etc. I com més millor. L'únic recurs que no és permès utilitzar, sembla que és el de fer-se pessigolles.

El campió Wladeck Zbyszko

Els lluitadors són unes bestiasses que depassen de molt els cent quilos. N'hi ha que voregen els cent trenta. Els Carnera i els Mitu, al seu costat, són uns pobres infants, subjectes a un tractament de glicerofosfats.

Lluiten dalt d'un ring, com els boxadors. Però llur presència, la seva còrpora imponent, dóna la sensació al públic que la baralla agafarà un caràcter apoteòsic comparat amb el qual, el combat més aferrissat de boxa que hom pugui presenciar, vindria a ésser un joc innocent d'infants.

All no són dos homes. Són dos tancs. Des dels angles del ring, on es troben, poc abans de barallar-se, es miren de reüll, amb un esguard que té la pretensió d'ésser serè i àdhuc indiferent. Els cuidadors respectius afecten tranquillitat. D'esquitllentes, però, esguarden el contrari; amb un cop d'ull ràpid constaten les diferències que noten en la musculatura dels dos homes, i en dedueixen llur diferència de classe.

—El meu té la cama més ferma; el tòrax més ample, i més experiència de la lluita.

S'asserena i ho fa notar al seu lluitador:

—Ja ho sabia.

I comença el combat. Els dos homes s'acosten, caminant a poc a poc, els braços a punt d'engrapar-se per allà on puguin. Semblen dos gats a punt de barallar-se, en ple mes de gener. El campió arrufa les celles, i serra les dents. Les seves mans peludes semblen les d'un ós. L'Adonis, tot d'una, fa un salt imprevist, i venta una plantofada al rostre del campió. Aquest enretira el cap, per tal d'evitar la plantofada. Ha estat lent i rep el cop al nas, que se li tenyeix de vermell. Es sang. El cop li ha produït una hemorràgia.

No hi fa res. Arrufa una mica més les celles, encén una mica més els fanals dels ulls, amb lluïssors d'ira, i avança el mentó. Aferma les cames al tapís, corba el cos, engrapa l'Adonis pel coll i l'hi estreny. Immediatament veieu com a aquest el cap li fa voltes com una baldufa i els ulls se li apaguen. Els braços li voleien uns segons. Amb un d'ells, però, ensopega la cintura del campió i l'hi estreny. El campió es doblega i roden tots dos per terra. Adonis pot, amb una mà, agafar-li un peu i l'hi torça. L'obliga a deixar-li el coll lliure. Esbufeguen com a bous. S'alcen i tornen a acarar-se. Es només un moment. El temps just perquè les dues còrpores enormes s'ajuntin i es converteixin en una muntanya de carn.

Se sent un cop, talment una canonada, i un altre. Ara sembla que boxin, si no fos que es peguen cops amb els punys, amb els colzes i que àdhuc els amenitzen amb puntades de peu. El campió es permet el luxe de clavar un cop de puny a l'altre al bell mig del clatell, entre el cap i l'espinada, i Adonis cau mig estabornit a terra. El seu contrincant aprofita el moment per a pendre alè i fa un salt fantàstic, per caure damunt d'aquell, amb el propòsit d'esclafar-lo tirant-li a sobre els seus cent-trenta quilos de pes.

Xap! Li cau al damunt i el planxa. Es sent el cruixir de les costelles. El vençut llença un esbufec atuïdor.

El pobre Adonis, estès a terra, ha quedat aplanat com una pell de tigre decorativa. El campió s'aixeca, una mica masegat, i rep, fent una ganyota que vol ésser un somriure, l'ovació del públic. A l'altre li han de posar el cap en remull, ruixar-li l'espinada amb una esponja i fer-li fregues a la panxa, per a fer-lo revenir de la sotragada que ha sofert. El campió se'n va al vestidor amb passa ferma; a l'altre l'hi han d'acompanyar els seus cuidadors.

JAUME PASSARELL

(*Segueix a la pàgina 8*)

L'APERITIU

Sobre un bimil·lenari. — Les commemoracions de dates importants tenen l'eficàcia de refrescar per uns dies l'oblidada història. Les commemoracions anuals són gairebé establertes en totes les religions i en tots els règims polítics, i constitueixen les festes religioses i laiques de cada país. Les commemoracions de l'Església catòlica, amb el densíssim tou tradicional que porten damunt l'esquena, han arribat a crear les festes d'aire popular, antiquíssimes, i d'un ímpetu i una intensitat més difícils de desarrelar que la pròpia secta religiosa. Es evident, per exemple, que dos-cents o cent anys enrera totes les persones amb cara i ulls del nostre país anaven a missa del gall o si més no oïen les tres misses reglamentàries de la diada. Avui, per Nadal, són molts els que no participen de la festa estrictament religiosa i es pot dir que no hi ha ningú que deixi de celebrar un Nadal més o menys familiar i més o menys nutritiu. Hi ha una altra mena de commemoracions, que no són precisament anuals, sinó que es fan cada cinquanta, o cada vint-i-cinc, o cada cent o cada mil anys, i que responen més al concepte de cultura i civilització que al de religió o de política.

Aquest any, Espanya n'ha celebrat una d'aquesta mena amb un relatiu èxit, la del tercer centenari de Lope de Vega. Es evident que gràcies a aquesta ganga cronològica que li ha tocat a l'any 1935, moltíssimes persones que no tenien la més lleu idea de Lope de Vega han vist almenys alguna de les seves comèdies, i com que han estat moltes les publicacions d'obres de Lope, amb un caràcter de difusió popular, és possible que no tota la lletra impresa hagi caigut en el buit, i tot això hi han guanyat la memòria de Lope i el públic.

També s'escau en aquest descolorit i transitori 1935 del qual es pot dir que ja ens n'estem menjant les cues, el bimillenari del naixement d'Horaci. Tots els centres relativament cultes del món han esmentat d'una manera més o menys solemne aquesta data. A Catalunya hi ha hagut publicacions i entitats per a les quals el naixement d'Horaci no ha estat una cosa que les deixés completament fredes. Els membres de la Secció històrica de l'Institut d'Estudis Catalans l'han celebrat, àdhuc, amb un àpat llatí, històric i arqueològic que sembla que els deixà l'estómac ple d'antigues i glorioses reminiscències.

Però malgrat la bona voluntat d'uns quants estudiosos i uns quants homes de lletres, aquest bimillenari d'Horaci no ha distret gairebé gens els ulls del públic devorador de diaris, que va seguint amb un interès patològic la sòrdida, purulent i canalla projecció de les pompes i vanitats humanes sobre allò que podríem dir-ne, amb un pran optimisme, la vida política del país. En general la gent que llegeix, i fins la gent que llegeix poesia, està molt lluny d'Horaci.

Es clar que això no és ben bé culpa nostra. Quan a les nostres generacions els arribà l'hora d'apendre el llatí, es pot dir que no els en va ensenyar ningú, i les gotes de llatí que ens ensenyaren a tots plegats, ho foren amb tan poca gràcia i amb un talent pedagògic tan trist, que semblava que ens fessin pendre oli de fetge de bacallà. Es lamentable. Als països veïns nostres, dels quals hem après tot el dolent i molt poc de bo — em refereixo a aquests països que en diem Europa —, encara avui dia l'ensenyament del llatí i el gust decidit pels clàssics són coses que es conreen amb una tenacitat i una severitat exemplars. A França, que és aquí a tocar, hi ha molts radicals socialistes, tan laics com vulgueu, que porten bigotis i unes corbates que nosaltres no portaríem encara que ens els regalessin, els quals poden fer una campanya electoral molt abrandada, i poden també tranquillament, entre un tall de gigot i una copa de vi negre, recitar sencera una oda d'Horaci, sense que se'n escandalitzi ningú, ni la seva senyora, per aquest motiu, es vegi obligada a cometre infidelitats. I el que passa a França passa a Anglaterra i a Alemanya.

En el nostre país, en canvi, si un polític en un banquet cités una oda d'Horaci, li començaríem a tirar pinyols d'oliva al nas, i si sabés el llatí a fons, com li passa al senyor Anguera de Sojo, no sabria on dar-la. Aquí el llatí, la mica de llatí naturalment, només el posseeixen quatre capellans, o quaranta capellans si voleu, i alguns, molt pocs, col·laboradors de la Fundació Bernat Metge.

El país, la cultura mitjana del país, no està assaonada per compendre i sentir una mica la importància de l'obra horaciana. I veiem que això és un contrasentit enorme. Perquè si hi ha una terra que s'adigui completament a la mentalitat poètica i moral d'Horaci, és precisament la nostra terra. Deixant de banda que Horaci és el primer poeta del món, el més humà, el més ple, el més ben construït, el més comprensiu i el més entenedor, i que agafa la vida amb una totalitària abraçada i amb una agredolça grandesa espiritual, Horaci, en el seu temps i en la projecció de tots els temps, és i representa un home d'uns nervis i d'unes condicions de voluntat molt semblants a la mitjana dels burgesos del nostre clima. Horaci era un home amb el qual ens hauríem entès perfectament, perquè sabia guardar la roba, estirar i arronçar i somriure, com la majoria d'honestos industrials i comerciants, que si més no han fet la grandesa material del nostre país. Com a poeta, era una altra cosa, però la seva poesia no operava damunt la follia, ni la confusió, ni els grans extrems, ni els grans sacrificis. Operava sempre sobre la clara, la sana i la precisa realitat. El cor del homes i de les dones, els déus, els paisatges, la meteorologia i la fatalitat eren vistos poèticament per ell, amb el criteri honest que jurídicament se'n diu amb el criteri d'un bon pare de família. Encara que en la seva vida privada Horaci era un cul de cafè sense cap mena d'escrúpol.

Ara bé, la poesia d'Horaci i l'escenari d'aquesta poesia els podem viure nosaltres encara en qualsevol recó del camp de Tarragona o en el mateix Empordà, o en una d'aquestes quintanes del Vallès, amb vinyes i tomaqueres, arbres fruiters i pins sense ambició. Potser enlloc no trobaríem una definició tan exacta i tan espiritual al mateix temps d'allò que representa la flor del nostre paisatge i de nosaltres mateixos, com en l'eterna i única poesia d'Horaci.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

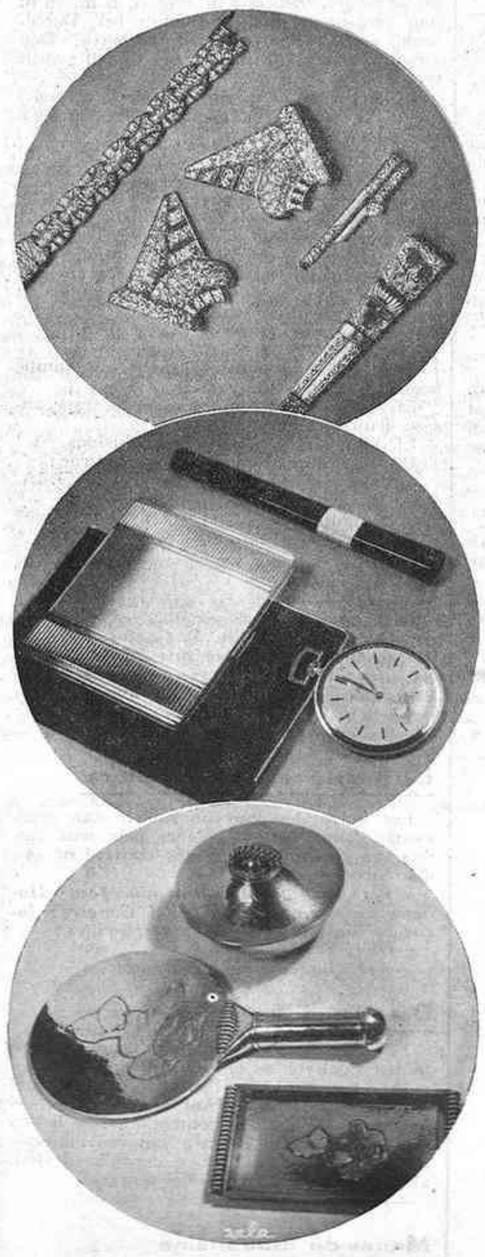

ALEGRIA DE LES FESTES...

PREOCUPACIO PELS REGALS

L'alegria de les festes que s'atansen comporta una preocupació pels regals.

Les creacions J. ROCA - joieria, rellotgeria, argenteria - són la resposta definitiva que heu d'oposar a la vostra indecisió i als vostres dubtes.

Les creacions J. ROCA - perfectes i amb la marca inesborrable de la distinció - representen una gran gamma de preus i una varietat d'objectes dins una mateixa qualitat insuperable i única.

J. ROCA JOIER • Passeig de Gràcia, 18

(c) Ministerio de Cultura 2006

UNA ENQUESTA (*)

Els intel·lectuals i Europa

Paul Valéry s'ha preocupat aquests darrers anys d'afirmar i de precisar en diferents obres crítiques i conferències la seva posició a l'esguard dels problemes que plantejava Europa a l'intellectual preocupat dels seus deures. Heus aci la tenor de les declaracions que l'autor de Mirades sobre el món actual *ens ha fet:*

—Crec, pel que fa a l'esperit europeu, que aquesta noció pot ésser considerada d'antuvi com una mena de mite en l'esperit dels intellectuals. Però aquest mite pot precisar-se útilment, si recerquem en nosaltres aquest sentiment, àdhuc aquesta sensació d'ésser europeu, i quan provem de descobrir el que és europeu en nosaltres, veiem una combinació tan complexa d'elements tan íntims que provenen de totes les races d'Europa, que estem obligats a constatar, qualssevulla que siguin els nostres sentiments personals, els nostres sentiments nacionals per exemple, que hi ha alguna cosa al costat, que som, si voleu, dos homes i que, segons les circumstàncies, tan aviat és l'home nacional, tan aviat l'home europeu el que es produeix.

Tots som més o menys hereus d'una tendència o d'una manera intellectual d'ésser, de la qual hom ha pres consciència sota noms molt diversos, com els molt diferents de «cristiandat» o d'«humanisme» i que en els nostres dies anomenem «esperit europeu». Aquesta tendència havia pres els caràcters d'una certesa i d'una esperança invencible en l'esdevenidor del coneixement i en l'adveniment del seu regne absolut. Però des d'alguns anys ençà, esdeveniments de tota naturalesa, uns d'ordre polític, altres d'ordre econòmic i àdhuc esdeveniments d'ordre intellectual, han creat en els esperits una inquietud i avui les adquisicions més preciosses són posades sovint en dubte o malbaratades. L'esperit europeu que s'ha format gràcies a quantitat de bescanvis entre els pobles d'Europa, potser està a la vetlla d'una dislocació comparable del tot a la del món polític i del món econòmic. Cada nació tendeix avui dia a amurallar-se, a fer-se una illa, una regió tancada, bastant-se a ella mateixa, vivint dels seus propis recursos. I això no deixa de posar en causa i en perill l'esperit europeu.

A l'hora actual, tant en el pla intellectual com moral, hi ha una mena de moviments de reacció defensiva contra la comunicació, la composició de les obres i corrents morals. El que s'havia provat de reunir, el que semblava tendir a la unificació per la força de les coses, sembla avui dividir-se i perilla, si el moviment s'acusa, d'isolar definitivament l'home.

—*No creieu, mestre, que l'intellectual esverat per tants de particularismes nacionals, per tal de provar de reaccionar contra aquesta floració de nacionalismes i llurs efectes perillosos, degui considerar Europa en la seva existència real? No hi ha, en l'hora actual, necessitat per a l'intellectual desitjós d'esmenar, en el sentit que sigui, l'Europa, d'actuar directament sobre les seves condicions polítiques?*

—Tinc una tal confiança en l'esperit matei, en el treball propi de l'esperit, que no puc imaginar que un pensament fortament aplicat i concentrat a un problema, en aquest cas el de l'esperit europeu, pugui, baldament aquest pensament sigui d'un solitari, restar va i sense efectes. L'intellectual doncs, pel sol efecte del seu pensament, pot fer molt més per l'Europa que tals grans actes polítics. Considero la política, l'acció política, les formes polítiques, com valors inferiors i activitats inferiors de

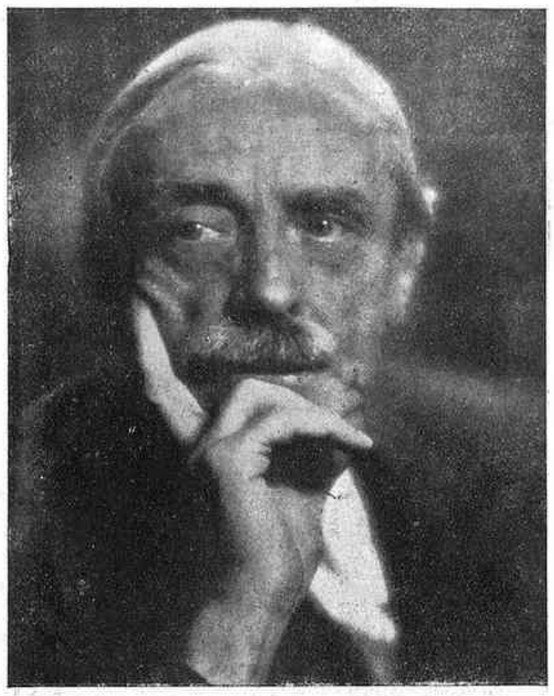

Paul Valéry

l'esperit. Car la política no pot existir sinó per l'acció sobre els automatismes, sobre els mites, sobre tots els dimonis de l'esperit que, al contrari, cal provar de dominar i d'exorcitzar. Trobo en la política una interpretació fantasista complexa, contradictòria de la història, que és un dels instruments més puixants dels illusionistes polítics. Trobo raonaments sempre enganyadors **perquè els raonaments que hom fa en política estan fundats sobre abstraccions de** mala qualitat i convencions inconscients. Trobo en aquest domini, en la discussió, en l'acció que s'exerceix en política, tots els elements que rebutjo, que cadascú rebutja en els moments en què cadascú de nosaltres és en fi *ell mateix*, és a dir es consagra a l'acció pura i directa del seu esperit.

En resum, tots els intellectuals d'Europa estan formats en diversos graus i en proporcions diverses per les tradicions, les obres, els mètodes, a la conservació dels quals les diverses races europees han aportat els fruits de llurs experiències pròpies. Aquesta collaboració *de fet*, prosseguida des de fa segles, ha donat certs resultats. Entre aquests, el major coneixement material, el major coneixement del món que mai hagin estat assolits; cal afegir-hi sens dubte la major llibertat civil i espiritual. Si s'anomena esperit europeu el conjunt de les condicions mentals i morals a les quals es pot atribuir aquests resultats, la conservació i el desenrotllament d'aquest esperit ha d'inspirar tots aquells que atorguen el valor més alt a aquests resultats.

PAUL VALERY

(*Copyright Opera Mundi*)

(*) Vegi's en el número passat la resposta de Julien Benda. Seguirà la de Georges Duhamel.

FITO
CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Mirant a fora

Oració fúnebre d'un dictador

L'actual conflicte italo-etiop ha fet retreure sovint la primera guerra italo-abissínia, que acabà pràcticament amb la batalla d'Adua. El cap de les forces expedicionàries, malgrat haver advertit el govern, fou obligat per aquest a tirar endavant. El general Baratieri s'inclinà, amb els resultats que tots sabem. La derrota provocà la dimissió del ministeri Crispi.

La premsa estrangera no fou pas tendra amb els italians. Així, per exemple, Le Journal, *que ningú no acusarà d'extremista, publicava (6 de març de 1896):*

«Crispi se'n duu la maledicció de les mares italianes. La seva mania de grandeses ha llançat Itàlia a unes dificultats financeres de les quals li costarà molt de sortir-se'n. Ahir, era un dictador, disposava al seu gust de l'exèrcit, de les finances del país: tancava el Parlament, violava la Constitució... i no obstant...

»Es en va que els diaris provin de carregar a Baratieri les responsabilitats del desastre d'Adua. Hi haurà explicacions, es farà la part de cadascú i Crispi restarà condemnat.»

Turquia i San Marino

Ves qui ho havia de dir que la minúscula República de San Marino està en guerra amb Turquia! Fins ara no se n'ha adonat ningú.

El director de l'Institut d'Agricultura d'Ankara, en viatge per Itàlia, fou detingut, com súbdit d'un país enemic, en travessar per casualitat la frontera del petit Estat.

En 1915, en efecte, San Marino declarà la guerra a Turquia al mateix temps que Itàlia. Però en el tractat de Lausanne ningú no es recordà de San Marino, i de dret, si no de fet, la guerra encara dura.

Esplais de príncep

La Tribuna, *de Roma, òrgan oficiós del govern, com tots els diaris que surten a Itàlia, publica un fulletó del príncep Pignatelli. Heus aci una mostra d'aquesta literatura principesca:*

«Durant l'any sagnant 1793, els domèstics francesos donaren proves admirables d'abnegació. Molts d'ells, per a no trair llurs amos, es deixaren guillotinar, i després, tornats els dies de calma, reprengueren silenciosament i respectuosament llur servei.»

Hi ha revolució i revolució

El director general d'Air France, Allègre, trobant-se en viatge d'inspecció a l'Amèrica del Sud, arribava a Natal en el bon moment

Una escena de la revolució a Pernambuco

de la revolució brasilera. Anava a pujar a l'auto per a anar de l'aeròdrom a la ciutat, quan un metge de la Creu Roja mexicana li demanà si el podia dur. Pel camí, Allègre demanà al seu passatger notícies de la revolució. El metge mexicà, amb una expressió mig de sorpresa mig de menyspreu, exclamà:

—Això, una revolució? S'ha de venir a Mèxic per a veure el que és una revolució.

Canòdrom Guinardó
Dissabtes tarda i nit
i
diumenges matí i tarda
Grans curses de llebrers

AL VATICA

El consistori d'avui

Avui, dijous, té lloc al Vaticà, en la sala expressa, quasi al costat de la Capella Sixtina, el tan esperat consistori públic, al cap d'uns quants dies del consistori privat. Hi ha tres menes de consistoris, però generalment només n'estan en ús dues: la privada i la pública. El consistori pot ésser parangonat a una mena de Senat pontifical. En la sessió privada o secreta només hi participen els membres del Sacre Collegi; en la pública, a més a més d'aquests, tots els altres

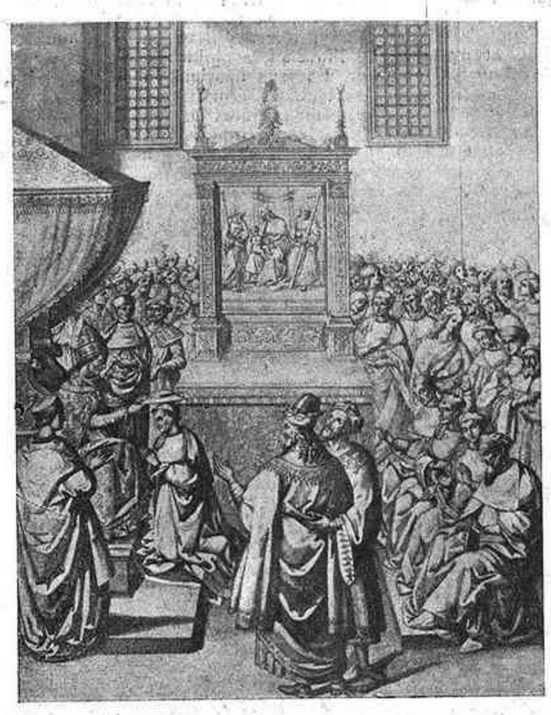

Pius II lliurant el capel a un cardenal (gravat de Pinturicchio)

prelats, el cos acadèmic acreditat prop de la Santa Seu i totes les famílies nobles clericals. En el consistori secret, el pontífex anuncia als cardenals quines són les personalitats que ha triat per a ésser elevades a la dignitat cardenalícia. Si de cas algun dels purpurats presents té alguna objecció sobre algun candidat, pot expressar-la respectuosament. Aquest cas és molt rar; creiem que s'ha donat ben poques vegades.

En el consistori públic, el papa dóna a conèixer no solament els nomenaments dels nous cardenals, sinó també els dels nous arquebisbes o bisbes i els noms dels nous sants destinats a la canonització. Els cardenals de nou nomenament que es troben presents tenen l'honor de rebre del pontífex, en la mateixa gran reunió, el capel amb el ritu de rigor. Finalment, després es celebra a la Capella Sixtina un solemne tedèum, amb el famós cor que fins a 1870 — quan les tropes italianes entraren a la Ciutat Eterna per la bretxa de la Porta Pia i posaren fi al poder temporal dels papes — era compost d'eunucs, els *castrati*.

El consistori és certament un dels esdeveniments més importants — com l'any sant — del pontificat d'un papa, el qual no sol tenir temps de celebrar-ne gaires. Es, al mateix temps, un motiu de joia per a molts i de desillusió per a molts d'altres. No hi ha prelat que ocupi un alt càrrec vaticà, o sigui cap d'una diòcesi, o nunci apostòlic, que no aspiri a esdevenir membre del Sacre Collegi. Però aquest en té un nombre limitat a setanta, i si tots els aspirants haguessin d'ésser exaudits, caldrien cinc vegades més de llocs.

Ningú no pot dir quines siguin precisament les raons que guien el papa en la tria dels nous purpurats. Hi ha casos de monsenyors que reben el capel sense esperar-s'ho, com ocorregué a Msr. Giacomo Della Chiesa, elevat per Pius X a la púrpura en el darrer consistori que celebrà, probablement sense saber que aquell nou cardenal seria, dos mesos després, el seu successor amb el nom de Benet XV. Hi ha també, al contrari, el cas de prelats que tenint tots els títols i mèrits per a l'elevació a cardenals, acaben llurs dies sense veure'n satisfets els desigs. N'hi ha que se n'adoloreixen fins a morir-ne. Així almenys es conta del gran benedictí Bonazzi, hellenista de renom universal, arquebisbe de Benevento, al qual Pius X havia promès personalment la púrpura cardenalícia. Hi ha, a més a més, la categoria dels cardenals *in pectore*, o sigui dels que el pontífex només ha nomenat amb el pensament, però no en realitat. El nom d'aquests no és inclòs en les primeres pàgines — immediatament després del del papa — de l'*Anuari Pontifici* — que un dia, i potser encara avui, era una feina confiada a l'intelligent i modest Msr. Procaccini —; però, així i tot, els coneixedors, secretaris i sacerdots..., els donen el tractament d'Emiència. Sovint aquesta situació dura poc de temps; d'altres vegades, però, es prolonga.

* * *

Quan per les sales del Vaticà s'escampa el rumor que el pontífex prepara un consistori i aquest rumor arriba a les seus arxiepiscopals i episcopals i a les nunciatures, els ànims dels aspirants s'obren a l'esperança. Encara que només el papa pugui saber sobre qui recaurà la tria i quants seran els nous purpurats, els «amics»—car els candidats són els que menys exterioritzen ambicions o impaciències—es belluguen.

El treball de... propaganda no es descabdella en els Sagrats Palaus, sinó que és en les ambaixades o legacions acreditades prop de la Santa Seu, en els palaus de les famílies principesques clericals i en els convents on resideixen pares generals de diverses ordres monàstiques on es parla de l'anunciat consistori i s'escodrinyen els precedents de les altes personalitats eclesiàstiques que poden figurar entre les triades per a la púrpura o per a alguna seu important.

Naturalment, el treball favorable a aquest o aquell candidat es fa amb una gran discreció i prudència.

En el palau del príncep Colonna di Stigliano—«assistent del Soli» per dret hereditari—i en el del príncep Torlonia, que després dels Colonna és potser la família més «negra» de Roma—, ja que els prínceps Borghese i Odescalchi es passaren, des de 1870, a l'aristocràcia «blanca» —, hi ha en aquestes circumstàncies un vaivé d'«amics» que s'interessen per tal o tal altre monsenyor. Hi ha qui es refia més del príncep Colonna di Stigliano que d'un membre del Sacre Collegi mateix. I es comprèn per què.

Però seria pueril suposar que es pugui arribar al pontífex amb els acostumats mitjans de recomanació. Ningú no es permetria una irreverència semblant. El que tot al més pot fer un príncep Colonna o un ambaixador és, en una conversa amb el papa, deixar anar incidentalment el nom del candidat pel qual hom s'interessa i fer-ne l'elogi. Si el papa en diu alguna cosa, se'n sap quin concepte en té i deduir-ne les conseqüències. Sigui com sigui, el nom ha estat pronunciat i un oblit ja no és possible.

Cal dir, de totes maneres, que el papa no pren les decisions definitives sense aconsellar-se amb el cardenal secretari d'Estat, el degà del Sacre Collegi i alguna altra elevada personalitat eclesiàstica. Es comprèn doncs que prop d'aquestes autoritats no es planyin influències o amigables pressions.

Ja hem dit que tot aquest treball es fa al primer rumor que el pontífex sembla decidit a celebrar consistori, perquè quan aquest és anunciat pels diaris, Sa Santedat ja té a punt la llista de nous cardenals, arquebisbes, bisbes i nuncis, i quasi mai no és rectificada.

* * *

Els nous cardenals seran vint, i així el total de components del Sacre Collegi serà de seixanta-nou. La majoria són de nacionalitat italiana, segons ja és tradició. Entre els nous purpurats hi ha alguns nuncis, com el de París, Msr. Maglione, i el de Madrid, Msr. Tedeschini; l'un fill del poble, nascut i educat a Nàpols; l'altre de família burgesa, de Rieti, capital de l'antiga Sabina.

Temperaments diferents, Msr. Maglione té idees modernes i ha sabut fer-se grat a la democràcia francesa, personalitats de la qual freqüenten els salons de la nunciatura de París; Msr. Tedeschini, en canvi, avesat a les *finasseries* diplomàtiques del cardenal Merry del Val, va adoptar a Madrid un capteniment aristocràtic, comprensible si es té en compte que hi fou nunci durant més de deu anys sota la monarquia, i d'entre els diplomàtics era el que més freqüentava la cort.

Per primera vegada entra en el Sacre Collegi un prelat de la República Argentina, Msr. Capello — que no es pot negar que és un nom cardenalici —. Es tracta, evidentment, d'un acte polític, aconsellat segurament pel cardenal Pacelli.

* * *

L'esplèndid espectacle que avui es desenrotlla al Vaticà, i que serà inoblidable pels que hi prenguin part, no està destinat a repetir-se en breu termini. El Sacre Collegi té ja ocupats — menys un — els seus llocs. Els decebuts — i seran molts — es queden sense el consol de l'esperança que en un futur no molt llunyà «d'oblit» d'avui pugui ésser reparat. Però el catolicisme predica la resignació i la paciència...

TIGGIS

CODORNÍU

"...un dinar sense un bon vi, és com un dia sense sol"
UN BON VI:
PERELADA!
UN BON XAMPANY:
PERELADA!

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

DICKENS AL CINEMA

"David Copperfield"

De cop i volta, un director el nom del qual fins aleshores no havia sonat per res, Georges Cukor, va trobar-se associat a un dels èxits més ressonants del cinema. Partint d'una base més aviat insípida, la novella de Louise M. Alcott, *Little Women*, Georges Cukor havia bastit un film adorable. Imagineu-vos doncs, ara, aquell talent posat al servei, no d'una novella rosa, sinó d'una de les més grans novelles del món, i començareu a fer-vos una idea dels grans mèrits que avalen el film *David Copperfield*, que veureu tot seguit al Fèmina.

El cinema s'havia recordat sempre de Dickens, però no hi hà precedents d'un esforç d'adaptació tan intelligent i tan reeixit com el que significa la pellícula de Cukor. Una pellícula aquesta que no és solament el fruit d'una intelligència de primer ordre, sinó més encara, si això és possible, d'un gran fervor envers l'obra de Dickens. Solament una actitud espiritual d'aquest ordre explica la fesomia d'aquest film, d'una fidelitat tan estricta, d'una submissió tan escrupolosa a l'original literari.

Una cosa tan perfecta no pot fer-se en fred, és impossible que sigui el resultat d'un *métier* per destre que hom se l'imagini. Darrera aquest film, hom hi endevina un acte d'amor, si més no d'una admiració entusiasta envers la gran obra de Dickens.

I, naturalment, si un defecte té el film, serà precisament el que pugui resultar d'aquella submissió sense rèplica. A còpia de no voler prescindir de res, el film dura prop de dues hores. Els episodis són breus, però innombrables. El film emocionarà de debò els que han llegit la novella. Per aquests, la pellícula serà una collecció meravellosa d'ilustracions, impossible de superar. Pels que no coneguin l'original, el film podrà suggerir la impressió d'un mosaic en el qual els episodis mancats d'un gruix anímic apareixeran relligats per un ordre no de causalitat psicològica, sinó de pura cronologia. Amb tot, les imatges són d'una bellesa tal, que creiem que àdhuc aquests darrers seran sensibles a l'encís irresistible del film.

Aquest haurà estat el mèrit de Georges Cukor. Si, obligat envers un ordre d'esdeveniments tan innombrables com imprescindibles, no ha estat massa fidel a les regles del joc cinematogràfic, en canvi ha sabut salvar, un per un, tots els moments del film. La cura que ha tingut en la confecció de cada episodi sobrepassa els límits de la nostra admiració. El seu és un treball definitiu.

Un equip d'intèrprets formidables han cooperat en aquesta gran realització.

Digueu-me, si us plau, si W. C. Fields no sembla haver nascut per interpretar el rol de l'invencible optimista, l'excèntric Micawber. La seva aparició en el film, saltant per les teulades «fugint d'una injusta persecució», és quelcom de definitiu.

Quant al nen Freddie Bartholomew, solament la perícia d'un gran director unida als dots excepcionals del menut poden donar raó d'una labor que dóna amb tanta justesa la sensació física de la presència vivent del dissortat David, damunt el qual Dickens s'ha plagut a acumular totes les calamitats que poden fustigar un cor tendre i inexperimentat.

W. C. Fields (Micawber) i Freddie Bartholomew (David Copperfield infant)

Edna May Oliver, la tia; Maureen O'Sullivan, la primera muller de David; Magde Evans, la segona muller; Roland Young, l'hipòcrita servent de Wickfields (Lewis Stone), etc., tots estan impecables en llurs rols respectius, sense oblidar Lennox Pawle, l'extravagant amic de la tia Betsy.

Quant als objectes, motius decoratius, interiors, vestits, edificis, són còpia rigorosa de documents del temps, treball que no s'ha fet des d'un punt de vista de pura erudició arqueològica, sinó amb tota la iniciativa de l'artista que sap triar.

Els exteriors, paisatges del camp, imatges de vora el mar, procuren un esplèndid teló de fons a escenes d'impagable tendresa i malenconia.

David Copperfield és un dels grans films de la temporada.

JOSEP PALAU

Des del setembre, compreu el 15 de cada mes
CINE-STAR
magazine cinematogràfic

PANORAMA

Notícies curtes

Barbara Stanwyck, Wallace Beery i John Boles seran els protagonistes d'*El Missatge a Garcia*, sota la direcció de George Marshall.

— Fred Astaire i Ginger Rogers segueixen de parella. S'anuncia d'ells dos: *No ballaré pas*!

— Es parla d'una versió anglesa de *Mademoiselle Docteur*, amb Dita Parlo.

— La vida de Maria Estuard, segons la biografia de Stefan Zweig, serà duta a la pantalla. La intèrpret serà Katharine Hepburn.

— A Hollywood s'ha estrenat *The Story of Louis Pasteur*. Paul Muni és l'actor que interpreta el paper del cèlebre home de ciència. Cosa estranya, els productors s'han atès a la veritat històrica i no han empeltat cap intriga amorosa sobre el film.

— Thea von Harbou treballa en el *scenario* de *La Dansa de la Metzina*, inspirada en la vida tumultuosa de la ballarina Fanny Elssler.

— El protagonista del film sobre la vida de Lawrence serà el jove actor Walter Hudd.

— L'any que ve s'escau el centenari de Puixkin. Serge Lifar prepara un film sobre la seva vida. També es prepara l'adaptació cinematogràfica de *La Dama de Pic*.

— Max Reinhardt vol fer una altra adaptació de Shakespeare: *La dotzena nit*, amb Marion Davies i William Dieterle.

— Una altra adaptació: *La Sonata a Kreutzer*, direcció de Turjanski, diàlegs de Passeur.

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessió contínua de 11 matí a 1 matinada
SEIXANTA UNA PESSETA
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
EL REI DEL BOSC
Documental U.F.A.
EL JARDI DE MICKEY
Segona setmana del bonic dibuix de Walt Disney
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL, exclusiu.
DAVANT L'OLIMPIADA 1936
Interessant document sobre els llocs de la futura lluita esportiva

Films estrenats

MARYLAND. — *Episodi* és un film vienès. El lector que està en el secret ja sap el que vol dir l'adjectiu *vienès*. Vol dir *Liebelei, Mascarada, Alta escola*... Vol dir un art púdic i mesurat, intelligent i raçat, tan pobre d'èmfasi i afectació, com ric de distinció i de naturalitat. Vol dir un ambient novellesc en el qual es mou sense fer soroll una dona jove, personatge principal, de sentiments tendres i buatats. I vol dir una realització impecable, sense una falta de gust ni una exageració, sense una escena que sobri o que manqui, i que, molt ben rubricada, llisca suau i amb una gran naturalitat, amb gràcia, perfecció i precisió, amb el mateix to i el mateix ritme. *Episodi* té totes aquestes qualitats. El film tracta de la situació creada a moltes dones joves durant la post-guerra als països que foren belligerants. I ens conta un *episodi* en la vida d'una d'aquestes noies que viu en la Viena del 1922. Una aventura d'aquelles a les quals posa punt final una carta que rep la noia, escrita a màquina i sense el nom del remitent... Un tema que es prestava a fer un film ple de crueses. El seu autor s'ha complagut a vorejar constantment l'abisme de les asprors desagradables, però sense caure-hi mai, gràcies al seu tacte exquisit. La pellícula és molt intensa, però sense ultrances. Té la màxima intensitat dins la més absoluta sobrietat. Paula Wessely, l'heroïna de *Mascarada*, exhibeix tot al llarg d'*Episodi* una emoció contiguda que trasbalsa. No sabem per què aquest film no ha estat més temps al cartell.

«Episodi»

FEMINA. — *L'heroi públic número 1* és un film de *gangsters* amb totes les característiques d'aquest gènere, que ja comença a tenir els polsos argentats, i amb l'única innovació, imposada per Will H. Hays, el representant més autèntic de la hipocresia americana, que consisteix a exaltar la valentia del policia en comptes d'exaltar la del bandit com feien abans. Un argument molt gastat — un policia que s'enamora de la germana d'un *gangster*, i que es debat entre el deure i l'amor — ha servit de pretext per a arrenglerar escenes de presó amb aquells presos que es queixen eternament del menjar dolent; una evasió tan espectaular com infantil; persecucions i trets abundants, i alguns episodis còmics. *L'heroi públic número 1* és un film molt mogut i variat, molt trepidant, que recorda, sense superar-los, la desesperació d'*El presidi*, l'*esprit* de *Succeí una nit* i la brutalitat de *Scarface*.

URQUINAONA. — *La crida de la selva* ens transporta a aquella enyorada primera època del cinema americà, en la qual els films, defugint tota recerca psicològica, eren exclusivament moviment i aire lliure. L'atmosfera ruda i freda del llibre de Jack London, les lluites dels primers cercadors d'or contra els elements i els seus rivals, les seves relacions amb els animals que tracten com a germans, han estat narrades amb un estil realista i vigorós, directe, elemental com una força de la natura. Paisatges grandiosos, la màgia de les estacions — la infinita tristesa de l'hivern i l'alegria inefable de la primavera —, forneixen una tela de fons meravellosa.

COLISEUM. — *La grande duchesse et le garçon d'étage* és una peça d'Alfred Savoir, rica en diàlegs i situacions enginyosos, que fou portada al cinema mut amb algunes infidelitats, però amb la interpretació magistral d'Adolphe Menjou i Florence Vidor. Aquesta *Gran duquessa i el cambrer* d'ara només ha respectat de l'obra de Savoir el títol i un dels dos personatges principals. Perquè l'altre, el pretès cambrer, s'ha convertit en un famós cantant de ràdio milionari. En aquest film, els episodis més o menys divertits, menys que més, alternen amb cançons sentimentals, moltes, massa, cançons sentimentals.

SEBASTIÀ GASCH

Telèf. de MIRADOR: 22592

CAMISERIA FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

URQUINAONA
AVUI NIT
SOLEMNITAT ARTISTICA
ESTRENA
ANGELILLO
P. MUÑOZ
C. AMAYA
en
LA PRODUCCIÓN FILMÓFONO Nº 2
LA HIJA DE JUAN SIMON
El tema que serví per a consagrar Moreno Carbonero com a pintor, Falla i Granados com a músics, Boscan i García Lorca com a poetes, ha servit també al cinema espanyol per a aconseguirà la seva obra més artística i meravellosa

WARNER BROS.
FIRST NATIONAL
Presenta demà nit en sessió de gran gala al
MARYLAND
la producció de
MAX REINHARDT
EL SOMNI D'UNA NIT D'ESTIU
Obra de SHAKESPEARE
Música de MENDELSSOHN
Sols per a un nombre limitat de sessions
Reserveu les vostres localitats
NOTA: Aquest film no es projectarà en cap altre saló de Barcelona i ex-província fins a setembre de l'any vinent.

FANTASIO
una pel·lícula de
JAN KIEPURA
LAS QUIERO A TODAS
una comèdia musical
Ufilms

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

AL PRINCIPAL PALACE

L'estrena de "Doña Rosita"

En aquesta admirable *Doña Rosita la soltera o el lenguaje de las flores* que avui fa una setmana estrenava la companyia de Margarida Xirgu al Principal Palace, Federico García Lorca ha decantat la seva inspiració cap a un tema i un ambient ben diferents del d'aquelles tempestejades tragèdies rurals que abans ens havia fet conèixer. Ací, el poeta del *Romancero gitano* deixa de banda els amples horitzons camperols sota el cel immens i la seva crua lluminositat implacable retallant en batiments durs i violents caràcters i passions damunt el fons lívid de la fatalitat incoercible, amb els infinits ressons de les veus de la terra i la irrefrenable força de la sang que empenyen i dirigeixen personatges i acció cap a la seva destinació irreparable, per a recollir els uns i l'altra entre les quatre parets d'una casa ciutadana, dins la qual entra la llum filtrada i amorosida per estors de tul i cortinatges de randa, on tot es defineix en matisos i s'esfuma en delicadeses, on els sentiments, en comptes d'abocar-se impetuosos a l'exterior, es comprimeixen i concentren en l'ànima dels protagonistes, i per a transformar la violència en tendresa, la imprecació en plany i l'esgarrifança en malenconia.

Margarida Xirgu (Doña Rosita) i López Lagar (el promès)

I amb aquesta mena de sordina que ha posat a la seva inspiració, amb aquesta mitja tinta finíssima i delicada de què ha envoltat el seu nou drama, amb aquests violins, no hi és pas menys intens, sinó, ans al contrari, gosaríem a dir que més i tot. En assuaujar-se, en velar-se, en esmorteir-se, aquella trepidant abrivada tràgica a què ens havia acostumat en el seu teatre, potser hi han sortit guanyant l'íntima poesia, la delicada emoció i el formidable poder d'evocació i de suggerència que són les principals qualitats de García Lorca.

Aquestes qualitats es donen lliure curs de cap a cap del drama; en el primer i el segon actes, en un seguit d'escenes adés serioses, adés alegres, però sempre amb un cert punt d'agredolç on, prenent peu en els tòpics, en les expressions, en els gustos, en les imatges i en les concepcions més banals, més trivials i més desacreditats dels fins del segle passat i començaments d'aquest — no, però, creiem nosaltres, menys banals i trivials ni menys dignes de descrèdit que la més gran part dels que avui passen per bons —, l'esperit del poeta arrenca un vol magnífic i s'expressa amb una puríssima emoció, deslliurada de tot atribut temporal; al tercer acte ha desaparegut ja tot el que era joguineig o anècdota divertida; allò que en el primer fou només una tristesa esperançada i en el segon era aquesta esperança lluitant contra una positiva sensació d'abandonament que s'hi vol sobreposar, en el tercer és ja la victòria d'aquest, amb tota l'amarguesa i tota la tristesa del venciment.

Han passat trenta anys de llavors que l'acció començava amb el comiat del cosí que no havia de tornar mai més; trenta anys que s'han endut la jovenesa i les ilusions d'aquesta amorosa i tendra Rosita que guardava inútilment el seu amor per al perjur; trenta anys que s'han escolat impassibles damunt la vida i damunt la mort, damunt la prosperitat i damunt la desgràcia. La bella i efímera *rosa mudable* que al matí és vermella, al migdia blanca i al vespre es desfulla, de la qual parlava tan emocionat aquell bon oncle que es va morir, és la trista protagonista que ens presenta García Lorca en *Doña Rosita*.

Doña Rosita! és en sentir-se anomenar així per primera vegada pel fill d'una amiga de joventut — un mossard ben plantat, que ja festeja — que es veu arreconada per sempre més aquella que fou la gentil i confiada fadrineta de trenta anys endarrera. Ja no li queda altra cosa que la vida obscura i ensopida al costat de la bona tia vídua, ja a les velleses, i la serventa fidel, també ja prou vella, en aquell pis petit i pobre on les fan anar a parar les vicissituds de la fortuna.

La manera com García Lorca tracta les tres èpoques per les quals fa passar successivament la seva acció, ens mostra com la visió que en té és molt diferent de la de tants i tants fervents actualistes; igualment apartat de la commiseració d'aquell que se'n veu qui-sap-lo lluny — molt per damunt, és clar — sentimentalment i intellectualment, com de la rialla d'aquell que només hi veu les diferències materials amb referència a la nostra. No és pas per un banal desig de caricatura més o menys esnob, sinó per comprensió, simpatia i entendriment, que el poeta ens hi ha volgut traslladar. Aquesta simpatia es fa extensiva a tots els personatges que ens hi presenta; fins aquelles tres germanes incasables i llur mare — tan propícies a ésser satiritzades — en surten salvaguardades; per altra banda, són les que més fidels seran a l'amistat a l'hora de la desgràcia. García Lorca ha reeixit insuperablement en la dosificació dels elements justos per a la plasmació de cada un d'aquests tres ambients; sense insistències ni ociositats. El professor coix del tercer acte, si és innecessari per al desenvolupament de l'acció, no ho és pas per l'accentuació que dóna a l'atmosfera de despullament i d'abandó que s'hi acumula durant tot el transcurs d'aquestes darreres escenes.

Per a resumir: tot plegat hi és tractat amb una sensibilitat i una mestria de primer ordre. El poeta ens ha corroborat novament les seves dots d'autor teatral.

I si ell ha pogut lluir-les ha estat gràcies a aquesta estupenda companyia de Margarida Xirgu, gràcies a l'excellentíssima direcció de Rivas Cherif, els quals han sabut trobar una idònia i perfecta collaboració en els decorats i els vestits que per a l'obra ha projectat Manuel Fontanals.

Quant a la interpretació, només hem de dir que l'hem trobada impecable. A part Margarida Xirgu, intelligent i espiritual com mai, hem d'assenyalar la interpretació que dóna Amalia Sánchez Ariño al seu paper d'Ama, que aguanta, es pot dir, tot el pes de l'obra amb un entrenament i una comprensió que no creiem superables. De la resta d'intèrprets, els hauríem d'anomenar tots, fins els que fan de camàlics, car de tots ells només se'n poden dir que elogis.

JOAN CORTES

PRINCIPAL PALACE

Tots els dies, triomf de
F. GARCIA LORCA

Doña Rosita la soltera
o el lenguaje de las flores

La millor comèdia pels millors actors
Creació de
MARGARIDA XIRGU

Díez Canedo a Barcelona

Entre els crítics teatrals madrilenys que han vingut a Barcelona gentilment invitats per Margarida Xirgu per tal d'assistir a l'estrena de *Doña Rosita*, hi havia l'illustre crític teatral d'*El Sol* i acadèmic de la de la Llengua, Enrique Díez Canedo.

Vàrem tenir l'honor de saludar-lo al salonet del Principal Palace, on algú que hi era present va quedar agradablement impressionat en veure que Díez Canedo parlava català amb un accent correctíssim.

El fet no té menys importància pels que sabem que Díez Canedo s'ha criat a Barcelona, on de noi va anar a estudi amb altres nois el tracte i l'amistat dels quals ha conreat des d'aleshores sense entebeïment al llarg de la seva vida, donant a tot arreu grans proves d'afecte a Catalunya i al nostre idioma.

Díez Canedo

Díez Canedo, però, no se n'ha tornat a Madrid amb els seus companys d'excursió, sinó que dilluns va embarcar, a bord del *Stuttgart*, cap a Filipines, enviat per la Junta de Relaciones Culturales a donar una sèrie de conferències sobre art i literatura.

A propòsit d'aquest viatge, Díez Canedo ha tingut l'amabilitat de dar-nos els següents detalls:

—Avui més que mai, potser per haver recuperat la seva independència, les Filipines giren la mirada cap a nosaltres. Bé val un viatge de tres mesos presenciar aquest renaixement sentimental d'un poble que mai no ha estat allunyat del nostre cor. Potser escriuré un llibre sobre aquest tema.

«Allí donaré conferències a la Universitat de Manila i altres centres culturals. Parlaré de la nostra literatura i del nostre art, de teatre i de poesia. Passat, present i esdevenidor de les nostres lletres.

«Quant a l'obra de la Junta de Relaciones Culturales, em sembla d'una gran eficàcia. Estic molt agraït que m'hagi encomanat tan honrosa missió. Agraïment que comparteix l'Acadèmia, la representació de la qual porto així mateix a Filipines.

Díez Canedo, que acaba de fer el seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia, ha visitat els Museus i ha reconegut els llocs amables de la nostra ciutat plens de records de la seva convivència amb els catalans. Animat potser per l'alegria d'aquests records, ens ha anunciat un propòsit seu per a la tornada que no volem deixar de consignar per la seva pintoresca significació i perquè ell ens ha autoritzat amablement per a fer-ho així.

—Es tracta — ens ha dit — de la primera paraula castellana que penso proposar com a acadèmic perquè sigui incorporada al Diccionari de la docta corporació.

—I quina paraula és?

—Straperlo!

SAVOY
LES ULTIMES NOTÍCIES DEL MÓN
PASSEIG DE GRACIA, 86.—Telèfon 76988
Sessió contínua des de les tres de la tarda a la una de la nit
BUTACA, UNA PESSETA
Noticiaris: FOX MOVIETONE i FRANCE ACTUALITES
EL NUEVO GULLIVER
Una sorpresa cinematogràfica

FINS ACI...

"María de la O"

No heu parat mai l'atenció en un minyó amb el cabell molt cargolat i engominat que sol aplaudir frenèticament i a peu dret en totes les estrenes de García Lorca?

Cal que us hagi cridat l'atenció.

Doncs és un dels autors de *María de la O*, de *María Magdalena*, de *Mari Cruz* i de totes les Maries que pugen i baixen pels celoberts al conjur d'un fregall fregat amb una paella. Es, a més a més, amb Valverde i el músic Quiroga, coautor de totes aquestes altres cançons, totes elles del més absolut domini de les cuineres que matinegen i dels pobres tranuitadors que per culpa d'aquest clamor unànime no poden conciliar el son: *Manolo Reyes, Rocío, Adelfa, Soleá, Adiós a Romero de Torres* i moltes altres.

Jo vaig identificar-lo un dia que vaig anar al Catalán amb l'amic Tomàs que pilotava l'illustre crític teatral de *Comœdia*, Pierre Scize, per tal que aquest veiés aquell famós «transformista» que diuen que és germà de l'ex-ministre de la Governació Salazar Alonso. Això darrer no ho vàrem poder comprovar, però treguérem la convicció que *la* Alonso (com li diuen els seus admiradors) és un dels més genials intèrprets d'aquestes cançons de Rafal de León, que així es diu aquell minyó del cabell cargolat i engominat.

L'amo del cabaret, en veure'l passar, tot clavant-nos uns significatius cops de colze i picant-nos l'ullet, va dir-nos:

—Mirin-se'l, mirin-se'l bé. Es l'autor de *María de la O*!

Ara hem tingut el gust de conèixer-lo personalment i de sentir-lo parlar, i no diem de conversar amb ell perquè és un home que quan agafa el fil no deixa enraonar a ningú.

Aquesta coneixença ha estat motivada pel fet que precisament avui s'estrena al Poliorama una comèdia que es titula, com la famosa cançó, *María de la O*, i que, com hom pot fàcilment suposar, és una escenificació de l'aventura d'aquella «*gitana, qué desgraciaita tú ere teniéndolo tó*» perquè porta «*una crucesita a cuestas*» per haver deixat «*al gitano que fué su querer*».

—Per cert que aquesta famosa i ineludible cançó fou escrita i estrenada a Barcelona — ens diu Rafael de León, que fa estona que ha agafat el fil de la conversa — per mi i per Salvador Valverde i pel músic Manuel Quiroga, que tinc el gust de presentar-vos, a les golfes d'una casa molt petita del carrer més estret de la Barceloneta, on un dia va visitar-nos García Lorca i ens va assegurar que teníem guanyada la immortalitat.

—La immortalitat?

—Sí, senyor, i no certament per les nostres cançons, sinó perquè l'estudi és al capdamunt d'una escala tan estreta que si moríssim allí un dels tres, el taüt no hi passaria.

En anomenar el taüt Rafael de León, els seus collaboradors Valverde i Quiroga toquen ferro tot posant cara de prunes agres. A remarcar que tots tres són sevillans.

El minyó del cabell cargolat alena a correcuita i segueix parlant pels colzes.

Sense cap esperança ja de ficar basa en aquesta diguem-ne conversa i sense haver tingut el gust de sentir la veu de Valverde i de Quiroga, abandonem tot el cabdell del fil a mans de Rafael de León i ens dediquem a veure l'assaig de la comèdia per les hosts de María Fernanda Ladrón de Guevara.

Es tracta d'una *cañí* que és ni més ni menys que María de la O en persona, personificada per María Fernanda, a la qual la seva mare (escènica) posa en venda, tal com sona, com ho ha fet ja abans amb la seva germana Mari Cruz, «*una mosita la má bonita del barrio de Santa Cru*». La *cañí* té molts compradors i un galant pobre i enamorat de debò que és un argenter «*pobre pero honrado*». Se l'enduu, però, el millor postor, que és (naturalment) un anglès milionari que dóna per ella tres vegades el seu pes en or de llei. Però el míster no la vol per a ell i la lliura generosament a mans del pobre però honrat argenter.

Tot plegat dóna peu a un brillant diàleg ple d'enginy fàcil, a una glossa de la cançó, on aquesta surt molt millorada, i a una fantasia de boda gitana que és motiu per a intercalar unes ilustracions musicals de primeríssima qualitat del mestre Quiroga, del qual volem avançar-nos a dir, aprofitant l'ocasió, que és un músic més seriós del que la gent es pensa, segurs que molt aviat ens veurem acompanyats en aquesta opinió.

Rafael de León, María Fernanda Ladrón de Guevara, Salvador Valverde i Manuel Quiroga

Quant al llibre, estem segurs que sorpendrà agradablement el públic per una colla de raons, entre elles la constatació palesa de com és fàcil fer-ho molt millor que molts transcendentals pintoresquistes i andalusistes que han arribat als escons de l'Acadèmia tan injustament com aparelladament.

Per tal de donar-ne una petita idea, volem transcriure alguns versos dels principals personatges:

JUAN DEL SOL

Esa mujé tié la cara
igual que un pozo mu hondo,
que arriba to es agua clara
y tiene fango en el fondo.

MARÍA DE LA O

Tres armarios de caoba
para mi ropa guardar
entre alhucema y mansana
que olor a campo le dan.
Cama de asero pulío
con la color plateá
y un corchón blando y suave
de pluma de garsa reá.
Para mi cama de amante
una corcha adamascá,
sábanas de fina holanda
mi carne acarisiarán,
y en el embozo de encaje
mis iniciales bordás.
Esto es lo que yo deseo;
tú no me lo puedes dar.

Tot això són les coses desitjades que fan que María de la O renunciï a l'amor de l'argenter. Més tard, però, quan gràcies a la generositat de l'inevitable míster es disposa a ésser seva, ja li parla amb un altre to:

ERNEST GUASP

(*Segueix a la pàgina 8*).

COLISEUM DILLUNS ESTRENA UN FILM DIFERENT
La danza fascinadora
RUMBA
por los creadores de Bolero
GEORGE RAFT y CAROLE LOMBARD
Es un film Paramount
DIRECTOR: MARIAN GERING

CAPITOL
!! Sensacional !!
2 grans films en un programa
Claude RAINS en EL MISTERIO DE EDWIN DROOD
RIVALES
CHARLES Bickford
DOBLE PROGRAMA UNIVERSAL
Tots els dies
GRAN EXIT
Sessió contínua de 4 a 12'30

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

L'admiració de Lenin a Tolstoi

Cal dir que la concepció filosòfica del món de Tolstoi — eclèctica i cristiana — està als antípodes de la concepció revolucionària de Lenin? Això és un fet universalment conegut. Raó de més per a interessar-nos pels sentiments de Lenin envers l'illustre i genial escriptor de la fi del segle XIX i començos del XX.

Tolstoi ha mort. Malgrat l'opressió tsarista, tot Rússia es commou. I Lenin, emigrat polític, tot seguit fa eco a aquest es-

Tolstoi en el gabinet de treball (quadro de Moravoff)

deveniment que ha impressionat a tothom, en un article célebre, balanç remarcable de tota l'obra literària de l'escriptor. Lenin, abans i després, ha escrit sobre Tolstoi una sèrie d'estudis on ha analitzat els costats positius i negatius de tota la filosofia, de la crítica i de la creació artística de Tolstoi, insistint en l'estudi crític més atent de totes les seves obres.

Vingué la Revolució d'Octubre. El nou govern i els seus òrgans s'han organitzat amb urgència. Lunatxarsky és nomenat comissari del poble d'Instrucció pública. Mentre encara hi ha lluita de barricades a Moscú, Lenin no oblida d'encarregar personalment a Lunatxarsky l'organització d'un servei d'edicions anex al seu comissariat que publicarà, en gran tiratge, abans que res els clàssics, i de primer Tolstoi. Vaig recordar a Lenin que Tolstoi havia estat atrocment mutilat per la censura. Lenin reflexionà un instant, però aviat trobà la solució: reproduiríem de moment els textos censurats, però ens posaríem de seguida a recollir materials per a la publicació d'una edició científica, veritablement completa, del clàssics i, ben entès, el text de Tolstoi seria restablert íntegrament publicant tot el que la censura tsarista havia gosat suprimir.

Així nasqué, gràcies a la iniciativa personal de Lenin, en plena batalla revolucionària, la idea de publicar una edició científica, veritablement completa, de les obres de Tolstoi, i d'organitzar un Museu Literari de l'Estat, on es recollirien i concentrarien tots els materials necessaris per a l'estudi dels nostres clàssics.

La idea de l'edició de les obres completes de Tolstoi no parava d'ésser la preocupació de Lenin. Poc després del traslat de la seu del govern soviètic a Moscú, encarregà a Lunatxarsky i a mi que, per a l'organització de l'edició, ens posaríem en contacte amb V. Txertkov, company d'idees i un dels més pròxims amics de Tolstoi. El comissariat del poble d'Instrucció pública adoptà la decisió d'empendre aquesta edició. Començaren els tractes amb Txertkov. Per desgràcia, el seu advocat, que en aquella època no creia en la solidesa del govern soviètic, presentà unes contraproposicions absolutament inacceptables i ridícules i tot. Un cop les hagué llegit, Lenin digué: «Ens haurem d'esperar, i és llàstima! Es veu que els tolstoians són escèptics, i així resulta que són ells els qui impedeixen l'edició completa de les obres del mestre... Dintre poc temps, quan s'hauran adonat de la solidesa del poder veritablement popular, ens podrem entendre amb ells.»

Això no es va fer fins deu anys més tard, en 1928, quan la qüestió es va plantejar de nou, per ordre especial de Stalin, i resoldre. V. Txertkov, que havia fet donació a l'Estat Soviètic de tota la seva enorme col·lecció de manuscrits de Tolstoi, fou nomenat redactor en cap d'aquesta primera edició completa de les seves obres en norantacinc volums, actualment en curs de publicació: han sortit ja vint-i-quatre volums, n'hi ha quatre en premsa, i seixanta-set ja estan a punt d'anar a la impremta.

Els sentiments de Lenin per l'obra de Tolstoi estan clarament definits en aquestes línies, escrites en ocasió de la mort de l'escriptor:

«Tolstoi no solament ha creat unes obres artístiques que sempre seran apreciades i llegides per les masses... ha sabut traduir amb una força admirable l'estat d'esperit de les grans masses oprimides pel règim contemporani, descriure llur situació, expressar llur sentiment espontani de protesta i d'indignació.»

Fet interessant: Lenin s'havia indignat, en el seu temps, de «l'audàcia dels popes» que havien decidit d'excomunicar públicament Tolstoi.

— Es ridícul — deia —. Aquests buròcrates ensotanats l'expulsen d'una Església de la qual ja fa temps que ell ha sortit. Però aquesta excomunicació, aquesta manera d'empaitar el genial escriptor des d'unes quantes desenes de mils trones, aquesta incitació de les forces tenebroses a violències directes, és odiosa i horrible.

Sembla que Lenin nodrí força temps aquesta idea. Un dia, en 1919, em passejava amb ell pel Kremlin. Ens havíem aturat davant el monument d'Alexandre II, a admirar el panorama del Zomoskvoretxié (barri de la riba dreta). Lenin es tombà en rodó i mirà al cantó on es dibuixaven els campanars d'Ivan el Gran, la catedral de l'Assumpció.

— On va ésser anatematitzat Tolstoi, quan la seva excomunicació? — em preguntà.

— De primer, a la catedral de l'Assumpció, i després, és clar, en totes les esglésies.

— Doncs és aquí on cal erigir-li un monument — va dir, amb veu breu —. Treurem aquest — afegí, designant l'estàtua d'Alexandre II —, transformarem tot això i posarem Tolstoi ací, denunciant l'Església, imprecant contra els tsars, estigmatitzant la riquesa, la propietat, el luxe...

I Lenin es posà a parlar apassionadament de Tolstoi, dient que el coneixíem poc, que amb la seva anàlisi genial i implacable de la realitat contemporània havia creat admirables models de quadros profunds i commovedors de la vida del poble, confrontada amb la vida de les classes posseïdores...

Lenin es preocupava constantment de Tolstoi. Aviat pensà en Yasnaya Poliana, el lloc de residència preferit de l'escriptor. El mateix Lenin redactà el decret convertint Yasnaya Poliana en domini reservat en el qual s'havien de conservar per sempre, tal com eren, la casa, les dependències, el parc, el jardí i el bosc on reposen les despulles de Tolstoi, en el matexi indret triat per ell i al qual es refereix la bella i commovedora llegenda de la vareta verda, que coneixem gràcies a la seva *Infància*. Aquest decret fou immediatament aplicat i és estrictament respectat pels òrgans del poder dels Soviets.

A Moscú, Lenin visità la casa de Tolstoi, al barri de Khamovniki. Després d'haverho examinat tot atentament, manà que la casa de Tolstoi, amb el pati, el jardí i les dependències, quedés separada dels immobles veïns, i, per disposició legal, fou transformada en domini reservat i destinada a museu. Lenin manà fer el pla de la casa i els seus anexos, consignant-hi tot el que hi havia i com hi estava disposat en vida de Tolstoi, a fi que fos conservat tal com estava abans de 1910.

— Si un arbre o un arbust s'assequen — deia Lenin —, caldrà plantar-ne un altre de la mateixa mena i, si és possible, de la mateixa mida, al mateix lloc. Igual es farà dintre la casa, que es tracta de restaurar com cal. Les masses han de saber com vivia Tolstoi en aquesta casa, «planta baixa i un pis», que ha trobat repercussió en les seves obres.

I així es va fer, a Moscú i a Yasnaya Poliana. Lenin es preocupà també de fer conservar tal com era la cambra de l'estació d'Ostapovo (avui estació Leon Tolstoi), on l'escriptor morí després de la seva fugida nocturna de Yasnaya Poliana.

Davant el poder dels Soviets es plantejà aviat una qüestió: quina actitud calia pendre respecte als que, invocant llurs convicions religioses, es negaven a fer el servei militar? Entre ells hi havia nombrosos adeptes de la doctrina de Tolstoi. Lenin nomenà una comissió — invitant Txertkov a formarne part — i l'encarregà de redactar una llei sobre aquesta mena de persones, alliberant-les del servei militar. Ell mateix corregí la redacció d'aquesta llei, amb retocs que la precisaven. Quan el projecte de llei fou sotmès a l'aprovació del Consell de comissaris del poble, el mateix Lenin el defensà. En el seu discurs, recordà amb fervor les defenses incessants de Tolstoi dels membres de les sectes religioses que, per motius religiosos, es negaven a fer el servei militar; recordà la secta dels dukhabors, envers els quals Tolstoi demostrà tanta sollicitud.

Lenin demostrà així com cal respectar tot el que hi ha de gran i de genial en aquest home que, tot dient-se enemic de tota revolució, hi contribuïa de fet amb les seves idees, i a més a més reflectia totes les vacillacions de les masses camperoles que s'havien posat en moviment.

VLADIMIR BONTX-BRUYEVITX

(Copyright Opera Mundi)

NOTA. — L'autor d'aquest article — escrit amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la mort de Tolstoi, escaigut recentment —, ha estat un amic personal de Lenin i és un dels millors coneixedors de l'obra del gran novellista. Actualment és director del Museu Central de Literatura, de Moscú, i membre de la comissió estatal per a la publicació de les obres completes de Tolstoi.

—M'he barallat amb la dona. Fes petar la porta, Joan.

(The Humorist, Londres)

Traslat d'objectes d'art

(Ballyhoo, Nova York)

L'actualitat literària

Claude Ferrère al Conferència Club

L'abundosa barba blanca que exhibeix amb una coqueteria ben francesa l'autor de *La Bataille* i de *Les Civilisés*, hereu del costat més superficial del talent de Pierre Loti, hauria hagut de desvetllar unes vehements sospites als assidus del Conferència Club. Claude Farrère ens parlà de l'evolució de la dona turca a través de les innombrables convulsions que trasbalsaren l'Imperi Otomà i que, finida la guerra, desembo-

Claude Farrère

caren en la curiosa dictadura revolucionària i antireligiosa de Mustafà Kemal Paixà, dit ara Kemal Ataturk. Indubtablement, dels temps actuals que l'energia de Kemal ha marcat amb un segell modernitzador tan fort, fins a l'època del sinistre Abdul Hamid, hi ha una distància enorme, que Claude Farrère intentà de suggerir mitjançant anècdotes sentimentals i humorístiques.

Però el marí-novellista que ha escrit els contes més aviat llicenciosos de *Fumée d'Opium* es sent conservador a ultrança, i trobà manera de plànyer les pobres dames turques a les quals ha estat llevat el vel protector i que ara tenen accés a totes les carreres liberals. Tan bé que anava l'harem! L'esfondrada del Califat, la minva de la religiositat oficial, han produït un trastorn en la moral de les dames turques, segons assegura Farrère. Ara es suïciden amb una esbalaïdora facilitat. S'arribaran a acostumar, en tots sentits, a llur nova situació? Galant com a bon francès, el conferenciant, que havia reeixit a interessar les senyores assistents i a fer-les somriure sovint, desitjà que ben aviat les turques poguessin assolir la mateixa naturalitat, el mateix equilibri en l'exercici de les llibertats del sexe, que havien reeixit a atènyer les dames catalanes.

El darrer volum dels quaderns de «Revista»

Cada mig any caldria repetir a honor de Josep M. Lòpez-Picó les lloances que la seva persistència i la seva insuperable elegància de cavaller de les lletres catalanes i animador dels debutants, suscita amb rara unanimitat entre els comentaristes de la nostra migrada vida literària. El número corresponent al segon semestre d'enguany dels quaderns de *La Revista*, que acaba de sortir, és dedicat principalment al bimillenari d'Horaci, i publica amb aquest motiu treballs molt interessants, com són un fragment de la conferència que donà fa poc a Roma el nostre Carles Riba, l'estudi que Milà i Fontanals dedicà a Manuel de Cabanyes, poeta horacià, i unes traduccions en vers de poemes del gran amic de Mecenas, entre ells el *Cant Secular*, posat en català per A. Esclasans. No és pas tan interessant, llevat del seu caràcter eixutament informatiu, més propi d'un diccionari enciclopèdic que d'un assaig de revista, la sèrie d'estudis biogràfics sobre els amics d'Horaci, que signa el mateix Esclasans, i el *Motiu Horacià* que signa Miquel Dolç i Dolç només té la utilitat de confirmar que totes les imitacions de genis pretèrits resulten fallides.

En aquest mateix volum hi ha altres coses importants, que val la pena d'assenyalar. Principalment, l'epistolari de Maragall i Pere Coromines, amb els tres assaigs maragallians que el precedeixen i clouen, interessantíssims, igual que les lletres creuades amb l'autor d'*El Comte Arnau*, per a dibuixar la figura de Coromines i formar-se una idea d'aquells anys apassionats dels primers nou-cents, amb les lluites entre la Lliga i l'Esquerra. Segurament aquest epistolari i els estudis que l'acompanyen serveixen per acabar de formar la silueta admirable de Maragall, esperit nobilíssim, però sobretot tenen la gràcia d'oferir la visió autocrítica de Pere Coromines i donar-nos algunes revelacions d'una forta agudesa psicològica.

També cal destacar un conte, concís i ben observat, de Leandre Amigó; uns versos de C. A. Jordana, que se'ns revela com a poeta devot de les formes clàssiques; una *Galeria* de Joan Pardellans, sèrie de breus siluetes d'escriptors i pintors catalans, que presenta unes quantes troballes descriptives i l'exemple d'una admiració devota i intelligent; un recordatori de Rafael Masó i Valentí, en el qual Lòpez-Picó aboca el sentiment de l'amistat amb el company desaparegut, tot lligantlo amb unes inefables evocacions de Girona; uns versos populistes, emocionats i desiguals, de Gimeno-Navarro, i per últim, *last but not least*, unes pàgines frenètiques i admirables del gran escriptor i polemista obsessionat que és Ramon Rucabado que es diuen *Tren a Liceu*, escrites amb una empenta i una vehemència impressionants d'apòstol implacable, però també amb un indiscutible talent de literat.

«Une balle perdue» novel·la del 6 d'octubre

Es curiós de constatar que la primera novella — salvada una narració incoherent de Josep Sol — en la qual hom parla del 6 d'octubre és escrita en francès. Joseph Kessel, l'autor d'*Els Cors Purs*, era a Barcelona durant aquells dies, i orientat a través dels esdeveniments per uns quants amics ben informats, pogué escriure el millor reportatge dels fets, publicat tot seguit a *Marianne* sota el títol *Orage à Barcelone*. Més tard ha volgut aprofitar l'emoció d'aquells dies per a crear, molt per sota de la talla d'altres herois seus, un cirabotes anarquista que es diu Alejandro, un guitarrista que respon per Cardenio, i un jove «escamot» que es diria Vicente. Impressionat per l'espectacle de la Plaça de Catalunya en aquella nit inoblidable i encara més per les furioses alarmes que els dies següents desvetllaven els franc-tiradors reals o imaginaris que descarregaven llur arma a l'atzar des d'un terrat, Kessel ha cuinat una història no gaire convincent, amb un curiós tipus de revolucionari místic i amb visibles errors de toponímia que no alteren la versemblança de la novella, però li treuen color local i ambient.

R. T. M.

Llibres per a Nadal i Reis

LLIBRERIA
Louis Bergé
Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118

Kiosque Français
Rambla dels Estudis, 7
(Davant l'Acadèmia de Ciències)

Edicions Proa
ha instal·lat el despatx i les Oficines de Barcelona al seu nou local
Pelai, 34, 1.er, 1.a

SASTRERIA
F. COMAS
FONTANELLA, 9 PRAL
DISTINCIO - BON GUST - QUALITAT
ESPECIALITAT EN VESTITS DE SOCIETAT

No oblideu que per NADAL oferir un llibre és una prova de bon gust
Passeu per la nostra Llibreria on hi trobareu un gran assortit de llibres propis per a infants
LLIBRERIA CATALONIA - Ronda Sant Pere, 3

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ⊡ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Primitius flamencs

I

En l'espai de pocs mesos, un doble gran ressò d'actualitat ha rejovenit la vella glòria dels primitius flamencs. Els *Cinc siècles d'Art Bruxellois* exposats en el Palau d'Art Antic de l'Exposició Universal de Brusselles els atorgaven amb justícia el lloc més important, aplegant un feix d'obres mestres disperses pels museus d'una pila de nacions, algunes ben llunyanes, i per col·leccions privades no pas sempre fàcilment accessibles. Aprofitant l'avinentesa, el Museu de l'Orangerie, de París, exhibeix ara una part d'aquell aplec, com si hom volgués retardar la recança de veure altra vegada disgregat del tot el singular conjunt.

Pel que toca als primitius flamencs, tot i referir-se a un mateix terreny i partir, aproximadament, dels mateixos materials, caldrà indicar que ambdues exposicions han estat enfocades cap a objectius sensiblement distints.

Tant per no haver d'insistir en el tema explotat a bastament per l'exposició d'Anvers de 1930 com pel desig d'esprémer amb plena extensió i intensitat un sol sector del patrimoni artístic nacional, Brusselles preferí ordenar a fons un panorama completíssim de l'art brussellès i brabançó que no pas fer un recull antològic de l'art flamenc en general. Arran d'haver brillat la fulgurant estrella dels Van Eyck, la regió del Brabant, encamallant la Flandes i la Walònia, s'erigí en un centre d'activitat artística amb galons hegemònics durant gairebé tot el segle XV i una bona part del XVI. Els primitius, doncs, ocupen per dret propi les millors posicions. Per bé que en el XVII l'hegemonia es desplaçava francament a benefici d'Anvers, els tallers brabançons prosseguien gestant obres i homes de vàlua fins a la fi del darrer segle; fita prèviament imposada pel programa d'organització. Calia, per tant, repassar infinits aspectes de pintura escalonats accidentadament des de Van der Weyden a Alfred Stevens; pròdigues realitzacions escultòriques que es fan vives des del llegendari Claus Slüter fins a Constantin Meunier, el Rodin belga. Sense parlar de les arts decoratives, industrials i populars — amb excel·lència manifesta de les famosíssimes randes i tapisseries — ni dels elements referents a personatges, història, topografia o arquitectura del país, d'un interès iconogràfic i documental igualant o superant l'arqueològic. Les obres forasteres al Brabant eren mostrades solament a títol de relació exterior o de punt de referència. I, en canvi, el mateix era reivindicada com a cosa pròpia la producció dels artistes immigrats, com Van der Goes, Van der Weyden, Bruegel i Teniers, que la dels indígenes emigrats a altres comarques o a l'estranger i entre els quals, si bé la majoria — com l'escultor Duquesnoy o com Philippe de Champaigne, el conscienços pintor de Richelieu — entretingueren freqüents relacions culturals i afectives amb llur terra d'origen, no mancà un Adam-François van der Meulen ilustrant amb el seu art les victòries de Lluís XIV sobre la seva pàtria. No era pas cosa fàcil d'agermanar amb bon mètode tants de factors diversos ni de saber fer-hi vistent un cert lligam d'unitat més o menys trencadís a través de les sotragades del temps i de les vicissituds històriques. Cal dir que la capital belga reeixí aquesta empresa amb tots els honors.

A París, deixant de banda algunes riques tapisseries brusselleses que cobreixen temporalment les *Nymphéas* de Monet, l'actual exposició de l'Orangerie vol abastar solament una antologia limitada de la pintura primitiva flamenca. «De Van Eyck a Bruegel», anuncia el títol. I, en consultar el catàleg, la malícia us voldria fer creure que, com succeeix força vegades, París ha cedit abans que tot a la vella passió francesa pels prestigis *classés*. Només que noms de marca acreditada. Es cert que l'Orangerie té unes dimensions no gaire vastes, però volem creure que no s'hauria perdut res procurant aprofitar, en forma més restringida, la lliçó de Brusselles sacrificant la brillantor externa a l'eficàcia en el sentit de destinar una bona plaça al treball de recalcar amb insistència la injustícia amb què alguns excelsos *petits maîtres* han estat mig ofegats sota les grans aurèoles, i de revalorar amb equanimitat algunes peces de primera magnitud que, pel sol fet de restar indecís o d'haver estat oblidat el nom de llurs autors, purguen, el mateix que si fossin éssers humans, l'horrible culpa de no poder ostentar concretament una paternitat oficialment ilustre. Des d'aquest punt de vista, a l'Orangerie semblen haver estat un xic afortunats només que els mereixements de Bernard Van Orley, un dels principals noms massa modestos ennoblits com mereixien per l'exposició belga.

A part d'aquests casos d'ingratitud concreta, pensem, de passada, en una altra de més general i difusa que sol fer-se esborrant sota les mateixes grans figures el medi on es sostenien; en perjudici de la multitud anònima d'artífexs obscurs, d'auxiliars humils que mai no sabien ben bé on acabaven d'ésser artesans i començaven a ésser artistes, però que, entre tots plegats, creaven l'atmosfera d'emulació i d'activitat que bullia entre els tallers i les corporacions de mestres escultors i pintors — la *Ghilde de Saint Luc* que solia haver-hi en cada població important, amb caràcter i vida ben pròpies —; atmosfera sense la qual difícilment haurien fet el seu camí no sols les grans eminències sinó les capacitats simplement excel·lents, els Metsis, els Gérard David, els Stuerbout.

De totes maneres, convé, per altra banda, no oblidar que, contra el criteri massa estès entre la gent, àdhuc les reputacions més eminents i més llunyanes poden ésser i són sempre susceptibles d'ésser transportades a un pla de discussió i de revisió. Seria absurd voler-les considerar definitivament tabú, i això no sols per les variacions experimentades en el concepte de la sensibilitat plàstica i en les peculiars modalitats de la cultura òptica a través del temps, sinó també per malfiança envers la còmoda propensió rutinària a refiar-se d'escales de valors sovint esdevingudes plenes de rovell sota muntanyes d'erudició llibresca i de literatura d'enciclopèdia. Així, es podria estar més que content dels resultats si la present exposició parisenca servia per a ajudar a empendre seriosament una reinspecció d'aquesta mena. En aquest cas, estem segurs que el talent de Roger Van der Weyden, per exemple, seria obertament reconegut, en certs aspectes, igual i fins tal volta superior al del seu mestre Joan Van Eyck; i que l'estima adjudicada a Hans Memling, el màgic de Bruges, es beneficiaria d'una ascensió possiblement proporcionada al que tocaria de perdre al seu coetani i compatrici, l'infortunat Hugo Van der Goes, a desgrat de les preades virtuts que irradiarà sempre el famós tríptic *Portinari* conservat a Florència.

Van Eyck — Retrat de dona

Recordant la magna exposició d'art italià celebrada a París l'estiu passat i pensant on la dels primitius flamencs que ara s'hi estatja, remarcarem com, amb un interval brevíssim, França ha tingut en el present any l'envejable fortuna de «repassar els clàssics» d'una manera directa i completa. Flandes i Itàlia representen, en efecte, els dos grans alambins on es destil·len les essències artístiques més importants anteriors a l'esclat renaixentista. Llur estudi comparat ofereix els avantatges de tota apreciació de valors per contrast. I, al mateix temps, la del mètode aparentment oposat, però, en realitat, complementari, de destriar interinfluències i lligams de relació. Anteriorment a la potent ofensiva artística italiana als Països Baixos iniciada suaument a les darreries del segle XVI i intensificada en la primera meitat del XVII (invasió eficaçment continguda per la voluntat de les escoles de Leyde i de Delft) circulava d'un camp a l'altre, per sobre els obstacles propis a les divergències de formació i de temperament, un cert corrent d'atracció mútua que seria imprudent de negar o de negligir prenent peu de les dificultats amb què forçosament s'hauria de topar avui si es volgués establir el seu significat i la seva importància d'una manera ben precisa. El fet és que, força abans d'haver visitat Rubens Itàlia, Roger de le Pasture, Pieter Bruegel i altres mestres primitius de Flandes ja havien enfilat el mateix camí meridional. Pel que fa a l'altre clos, passant de llarg la lliçó d'ofici transferida de les planures emboirades a la península mediterrània a través d'Antonello de Messina, trobaríem una colla de referències directes i indirectes de l'interès italià per l'esforç flamenc només que referint-nos al documentat testimoni de Vasari.

Acollint-nos a una altra forma d'observació, afegirem encara que per algun motiu no trobaríem una excessiva diferència en la importància de l'acció exercida pels primitius d'ambdós països de cara a la formació de concepte i fins de tècnica d'una part considerable de l'art contemporani. Amb la particularitat que, així com per part dels primitius italians l'al·ludida acció ha tingut el seu màxim relleu a l'entorn de l'obra d'un sol d'ells, Piero della Francesca (particularment manifestada amb l'enorme devoció de molts artistes del nostre segle pels seus frescos d'Arezzo), podria dir-se que l'equivalent flamenc d'aquest fenomen s'ha realitzat prop de la desconcertant figura de Jerôme Bosch, el magnífic fantasiós convertit en pol d'atracció d'un ardit sector de l'art actual que penetra fins el propi campament sobrerealista.

Es potser en aquest ordre d'experiències on es fa patent d'una manera més aguda la vastitud i la limitació que informen alhora la base dels grans valors universals; paradoxa aparent on radica sens dubte la magnitud de la seva força.

ALBERT JUNYENT

Aquest número ha passat per la censura

PROJECTOR

Noticiari barceloní

A la llista d'artistes col·laboradors de l'obra que el Foment de les Arts Decoratives realitza per a instal·lar-se a la cúpula del Coliseum, llista que iniciàrem fa unes setmanes, cal afegir els següents noms: Josep Granyer, Josep Pei, Ramon Sarsanedes i Francesc Camps-Ribera.

* * *

L'entitat madrilenya Artistas Ibéricos, representada en la persona del senyor Manuel Abril, es troba d'uns dies a Barcelona reclutant participacions d'artistes nostres per a assistir a l'exposició que el vinent gener es celebrarà al Jeu de Paume de París, organitzada per aquella entitat i sollicitada pel ministeri de Belles Arts francès.

Els pintors elegits són nombrossíssims, i entre ells recordem els *poulains* de la Sala Parés i Domènec Carles, Josep Prim, Grau-Sala, Miquel Villà, Carme Cortès, Xavier Nogués, Pidelaserra, etc.

* * *

De fa cosa d'un mes funciona a la nostra ciutat una entitat anomenada Ajut als Artistes Pintors i Escultors de Catalunya, la missió de la qual, tal com el seu nom indica, consisteix a recaptar fons per als artistes indigents.

El sistema econòmic de l'entitat està basat en una recapta voluntària que els artistes expositors descomptaran voluntàriament de les vendes que hagin realitzat en les galeries.

Els Consell directiu està format pels senyors J. A. Güell, Rodríguez Codolà, Marés, Humbert, Planas Dòria, Sabaté, Vilàs, Casanovas i Puig Perucho. La finalitat de l'associació ens obliga a desitjar-li els millors èxits filantròpics.

El primer acte oficial ha consistit en una exposició d'imatgeria religiosa antiga que s'inaugurà dissabte passat al Palau Comillas i que ofereix un interès extraordinari.

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Galeries d'Art

SYRA
SOLEDAT MARTINEZ
(pintura)
Presents i objectes propis per a la diada de Nadal
Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS
MOBLES
OBJECTES D'ART I DE FANTASIA
R. CORTES
(pintura)
Presents per a Nadal i Joguines fines per a Reis
Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS
EXPOSICIO I VENDA D'ANTIGUITATS
MOMPOU
(pintura)
EXPOSICIÓ DE PINTURA CATALANA

SALA GASPAR
Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)
MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES
MIQUEL RENOM
(pintura)
JOSEFINA MALTÓ (aquarelles)
(fins al 20)
des del dia 21
Exposició de quadres, joguines i altres objectes per a presents

La Pinacoteca
MARCS I GRAVATS
JOAQUIM MOMBRÚ
(pintura)
fins al dia 27
Passeig de Gràcia, 34

Les exposicions

Recull de Marian Fortuny

A la saleta de can Renard s'exposa un petit però importantíssim recull d'obres de Fortuny que comprèn olis, aquarelles i dibuixos pertanyents a diverses col·leccions particulars

Constitueix el motiu de l'exposició el fet d'actualitat del donatiu als Museus de l'autoretrat del geni reusenc, ofrenat pels «Amics dels Museus».

Fortuny ni queda molt ben representat a desgrat de la poca importància numèrica de les peces exhibides, la majoria de les quals expressen la transcendència del malaurat vuitcentista.

Soledat Martínez

Soledat Martínez inaugurava dissabte passat a les Galeries Syra una exposició de pintures i dibuixos prou categòrica per a fer-se càrrec de la seva personalitat. Si deixem a part alguna tela de París en les quals existeix l'essència que semblava que havia d'informar el seu estil concedint-li els favors d'un autèntic interès i manera pròpia, la resta és una absoluta negació d'aquells.

Sense voler arribar a destruir el fons, en el qual resideix una inquietud evident i unes ànsies expressives notables, hem de concloure o que la pintora no s'ha esforçat, o bé que el sistema de traduir sensibilitats amb la disciplina d'una escola arbitrària ja falla completament.

Són a recomanar els dibuixos, on la pintora ha espremut molt més formalment les possibilitats del gènere artístic que practica.

Josefina Moltó. - M. Renom

Josefina Moltó exhibeix a la Sala Gaspar unes quantes aquarelles de tècnica prima que s'emparen en la simpatia per a fer-se interessants.

Junt amb l'esmentada, M. Renom exposa una bona quantitat de teles exponents d'un bon caràcter de pintor, la llàstima del qual es deixar-se anar massa descansadament damunt les gràcies d'un fàcil colorisme.

Amb una mica més d'insistència i d'estudi, Renom podria abastar el complement que avui manca a la generalitat de la seva obra.

D'aquesta intensa fuga de primera intenció en què el pintor excelleix, són notables els transumptes portuaris.

J. Mombrú

Sempre que l'actualitat ens ha posat davant una exposició de Mombrú hem hagut de referir-nos a un mateix fet: l'honradesa artística.

Novament, en ocasió de la inauguració de dissabte passat a La Pinacoteca, ens hem de fer amb aquella virtut gelosament professada per l'artista que cenyeix tota la seva brillant i no massa divulgada trajectòria.

Mombrú es presenta altra vegada amb un esforç reeixit, acomplert en dos anys de lluita, en contacte directe i constant amb l'infinit model que li permet transplantar avui dia aquelles porcions de terreny que es vincularen a la pintura paisatgista catalana amb els mestres del segle passat.

Amb l'allicient que Mombrú no és supeditat a les normes que aquells establiren, sinó un home i un pintor modern, que en la dialèctica de Martí i Alsina ha trobat nous horitzons aplicables al tarannà estètic dels nostres temps.

La lucidesa lírica i l'amor al tendre i a l'humil que viu en Rigalt i en Galofré i en tots els altres representants del moviment, estan al costat d'aquesta obra de Mombrú amb tota la dignitat i amb tot l'encís de saber-se interpretats per un deixeble ideal. Per això, que no significa cap claudicació ni molt menys cap reserva, la pintura de l'expositor de la Pinacoteca admet el títol integral de pintura catalana, títol insigne que remarquem amb legítima satisfacció.

Mombrú ha guanyat encara. La seva paleta ha assolit perfectes intencions i ha acusat notables matisos. Assenyalem les teles *El pont, Capvespre emplujat, Carrer Ganduixer, Panorama* i *L'arbre mort.*

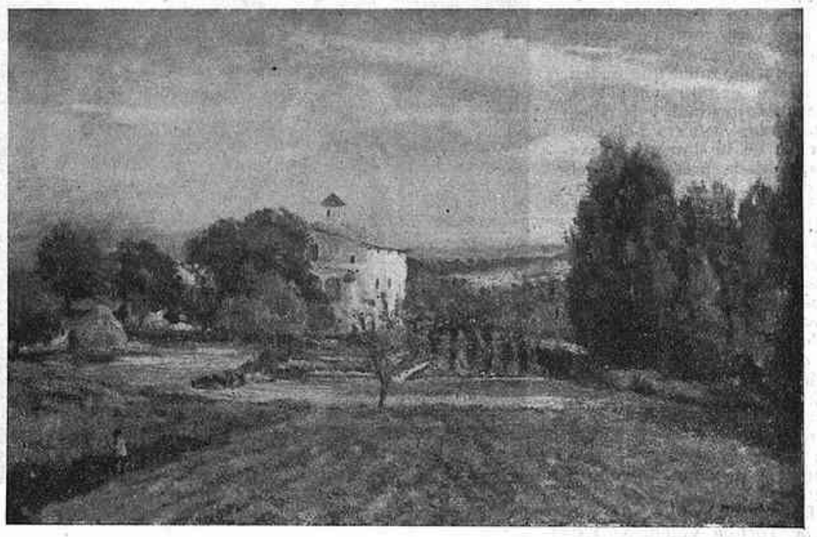

J. Mombrú — «Montmany»

La penúltima pot servir per una presentació totalitària de l'artista. La darrera significa tot un comprimit d'aquest seu lirisme especial magnificament sustentat pel valor intrínsec de la pintura.

J. Mompou

Quan fa uns mesos publicàvem un article amb la joia de donar a conèixer al públic bones noves de Josep Mompou, no crèiem en una satisfacció tan immediata. La Sala Parés s'ha cuidat de fer-la organitzant una àmplia exposició, en la qual es veu el pintor dels cinc darrers anys, particularment magnífics.

La tria és seleccionadíssima i ofereix el resum personal de més garantia que hàgim pogut examinar d'un contemporani.

No cal que repetim el gust que tindrem de veure ben aviat les obres noves que amb tot l'entusiasme Mompou realitzarà ara.

ENRIC F. GUAL

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Faiança Català
Corts, 614
Objectes selectes per a presents de Nadal
Presentació exquisida
Gran assortiment en vaixelles i cristalleries fines

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" Mallorca, 232
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

Danses de «garçonnière»

L'Associació de Música «da Camera» és mereixedora de tots els respectes i elogis; per ella passa la flor i nata dels concertistes contemporanis: Pau Casals, Kreisler i altres famosos artistes són clients de la nostra distingida associació.

Però, de tant en tant — molt espaiadament, val a dir — experimenta la temptació de deixar el clos seriós de la seva *camera* per anar a pescar per aquests mons de Déu i obsequiar-nos amb un espectacle modernissim, que no sigui l'acostumat concert musical. En una paraula: fa el que correntment se'n diu una calaverada.

I no és pas per això que li farem cap retret. Ben al contrari; elogiarem la seva inquietud, sempre que ens doni a conèixer un espectacle de bona qualitat. Però, avui dia, cal anar amb molt de compte amb els anomenats espectacles artístics; per mica que badeu, us deixeu engatussar pel reclam internacional i ja l'heu esguerrada. Aquesta potser és l'excusa de la darrera calaverada, amb la presentació dels dansarins Clotilde i Alexandre Sakharoff.

El treball d'aquests ballarins ens ha fet rejovenir d'uns quants anys. L'agut crític de dansa Levinson diu que la formació del seu art s'ha d'anar a buscar en els tallers i cenacles del Munic d'avant-guerra, on s'elaboraven les noves tendències de l'art decoratiu.

En l'elaboració d'aquestes «noves» tendències d'avant-guerra es van infiltrar tota una sèrie de llefiscosos «refinaments» que més tard hem hagut d'anar eliminant. Recordeu, per exemple, les danses de Tórtola Valencia? Una de les tantes dansarines — i no gens menyspreable — que ha estat víctima del decorativisme coreogràfic.

Les danses dels Sakharoff consisteixen a escollir una partitura qualsevol i interpretar la seva música per mitjà del moviment. A això afegiu una posta en escena molt «artística» i tanta literatura com vulgueu.

Aquesta interpretació potser es podria tolerar — mal fos per pura facècia — sempre que en resultés un espectacle divertit. Com el d'una *soirée* dadaista celebrada—fa molts anys—al teatre Michel de París, on vaig veure, per primera vegada, una d'aquestes interpretacions plàstico-musicals. Georges Auric — un de la famosa colla dels Sis — tocava el piano i una dansarina anava interpretant la música. L'escàndol que es va produir era el que corresponia a tota festa dadaista que s'estimi. Picasso, Erik Satie, Matisse i tots els artistes de reconeguda solvència que es trobaven a la sala, foren abundantment insultats; i ells corresponien a tanta gentilesa amb un somriure afectuós. Però els incautes jovencells, admiradors d'aquests artistes, caiguérem en la trampa, i després de provocar una enèrgica protesta, a bastonades, anàrem a parar a la comissaria. Fou una festa d'aquelles que deixen un grat record entre els assistents.

En canvi, en el concert al Palau de la setmana passada, els Sakharoff no aconseguiren ni tan sols divertir-nos. Alexandre començà amb una *Dansa* de Chabrier, inspirada — com diu el programa — «en l'ambient de les obres de Goya». Per descriure rítmicament aquest ambient, es va passejar per l'escenari embolicat en una capa i va anar etzibant cops de peu a terra i cops de cul a banda i banda.

Després d'altres danses rabiosament simbòliques, feren servir un *Preludi i Fuga* de Bach per mostrar-nos «una dansa — seguim el programa — en la qual les lleis i regles de la forma clàssica són transposades a un pla de plasticitat, en el qual l'abstracte pren forma concreta». I encara que això sembli un misteri i potser no ho acabeu d'entendre, en certa manera es va realitzar. Perquè entre els diversos gestos per interpretar la música de Bach en sobresortí una pila de vegades un d'especialíssim, suficientment conegut en altres ambients que no són la «Camera» i que ara la gent en diu «acció popular catalana», per bé que l'A. P. C., més que fer l'alludit gest, l'hi han fet.

Veiérem, doncs, ben clarament que l'abstracte prenia forma concreta. I comprovàrem, una vegada més, que el nostre públic és molt expert en l'art irònic de riure per sota el nas.

D'aquest petit incident — l'única cosa divertida de la festa — no en fem càrrecs a ningú. Fou una malaurada coincidència de gestos, sense cap mala intenció per part d'uns ballarins tan refinats com els Sakharoff.

Del treball d'aquests artistes, Levinson n'ha dit coses molt justes: «*Les recherches souvent ingénieuses d'Alexandre et Clotilde Sakharoff s'inscrivent en marge de l'art choréographique... Leur technique est celle d'une danse d'attitudes reliées par des transitions, non un art du mouvement ponctué par des arrêts... Il va jusqu'à «marquer» le pas de danse, mais il escamote l'exécution.*»

Alexandre Sakharoff en «D'après Goya»

Es el que em deia un amic després de l'espectacle:

—Sí, molta mímica, molts gestos i molts romansos, i tot són excuses per no ballar.

I no és la manca d'ofici la cosa més reprovable del seu art. Es més greu, encara, la tèrbola concepció del seu artístic refinament. De dansarines de Delfos amb «gestos evocadors dels misteris i terrors del culte pagà», tots els music-halls de suburbi en van plens. I encara que ens facin empassar tots aquests simbolismes estereotipats amb robes de Lanvin, l'estil de l'espectacle resta el mateix.

Totes aquestes danses tan artístiques — en què el ritme sà i expressiu està suplantat per tota mena de simbolismes carrinclons — respiren l'atmosfera refinadassa que podríem anomenar de *garçonnière*. Em refereixo a aquell refinament putrefacte de la mitja llum, otomanes i fumeres orientals.

Sortosament, la joventut de Música «da Camera» no presenta aquests símptomes. Confiem, doncs, que la darrera calaverada no haurà deixat cap influència perniciosa.

Lamentem l'ensopegada i no en parlem més. Perquè en els concerts d'aquesta Associació s'acostuma a donar bona música, i a més teniu l'espectacle meravellós de contemplar les noies més boniques de Barcelona.

Jo confesso que, encara que hagués de sentir l'*Africana*, no hi faltaria...

MÀRIUS GIFREDA

FREIXENET

Sant Sadurní d'Anoia

FINS ACI...

«Maria de la O»

(*Ve de la pàgina 5*)

Cuando esté contigo a solas
mi pelo destrenzaré
y verás dos amapolas
en mi cara florecer,
y cuando a besarme vayas
mis rosas te daré yo
y caerán mis murallas
como las de Jericó.

. . . . . .

Ni zambras ni bulerías,
cántame una soleá,
tu boca junto a la mía
en la alcoba engalaná.

Hi ha, a més, un romanç de la Marisma, on està el *cortijo* del míster convertit en palau de la sultana María de la O, que diu:

Cortijo de la Marisma,
que bonito te apareces
entre los verdes viñedos
y los olivares verdes.
En el espejo del rio
tu imagen tiembla y se mece,
blanca de cal y de sueño
como una ciudad de Oriente.
Toros berrendos en negro
alzan su testuz potente,
miran con ojos de niño
sin ver que llevan la muerte
y sobre sus finas astas
como un cartel de aguafuerte.

Això és tot, i potser, encara que no ho considerem probable, l'endemà d'avui mateix, després de l'estrena ens hàgim de penedir d'haver-ho remarcat en aquestes pàgines tan serioses de MIRADOR.

Tenim però una esperança de bona fe que succeirà tot el contrari, i si ens equivoquem, sempre ens quedarà la satisfacció que la comèdia faci menys terribles, tot atenuant-los, els estralls de la cançó.

Ep!, a menys que les raspes es decideixin a recitar pels celoberts tots els tres actes i l'epíleg d'aquesta nova *Maria de la O* que avui s'estrenarà al Poliorama... i que Déu li doni una bona sort. Amén.

ERNEST GUASP

El "catch" a Barcelona

(*Ve de la pàgina 2*)

No us penséssiu, ara, que aquest combat ha estat dels millors ni molt menys. Ha estat un de tants. En aquesta mena de lluita, en el transcurs de la qual és permès als lluitadors utilitzar tota mena de recursos, la mossegada i l'esgarrapada són lliures. Els lluitadors poden sortir d'un combat amb una orella de menys, que el seu contrincant pot haver-l'hi arrencat de soca-arrel amb una mossegada, i amb un ull a la misèria. En poden sortir amb l'esquena convertida en una graella, a força d'esgarrapades.

Una vegada, en el transcurs d'un d'aquests combats, un dels lluitadors arreplegà la llengua de l'altre i li pegà mossegada. Aquest, per a defensar-se, li clavà les dents als llavis. Varen romandre així, aferrats com a gossos, durant força estona. Mentrestant s'omplien la panxa de cops de tota mena. Un d'ells va ficar els dits al nas de l'altre per tal de tallar-li la respiració. Volia que es desenganxés i va aconseguir-ho. En tapar-se-li, aquell deixà de mossegar-lo. I com que, tanmateix, va quedar sense alè, l'altre, amb un gest de gat, l'agafà per una cama, va alçar-lo a plom i el va fer voleiar per damunt del ring com si fos una ploma. Féu voltar tres o quatre vegades el munt de carn per sobre del seu cap i el llençà d'una revolada al públic.

Cent quilos grassos que us cauen al damunt! Perill d'aixafada. Els espectadors que perillaven cuitaren a desembarassar els seients. La muntanya de carn es desplomà damunt de les butaques i va tombar-ne tota una filera.

S'alçà el lluitador fent tentines, i ajudat per alguns espectadors, tornà cap al ring. Els seus cuidadors l'ajudaren a pujar-hi. En ésser dalt es repenjà un moment a les cordes per pendre alè.

Calia aprofitar l'ocasió. L'envestí, amb el cap acotat, com un brau quan envesteix el capot del torero. La topada hauria estat temible a no ésser que el lluitador macat se n'adonà, i reunint les poques energies que encara li quedaven va fer un esforç i es pogué decantar cosa d'un pam. El que l'envestia havia pres tanta embranzida, que no va poder aturar-se i anà a caure fora del ring, però aquesta vegada damunt dels espectadors, els quals, ai!, no varen tenir temps de fugir, aquesta vegada.

* * *

Aquest diguem-ne esport sembla que és molt popular a Amèrica. Hi ha un campió que fa basarda només de veure'l. Es un home de més de cent trenta quilos, i li diuen l'*Home Muntanya*. Porta barba i surt a fer catx amb mitges.

Ai del contrincant quan a aquest home li trepitgen la punta del peu! S'estira furiós la barba, es frega les cuixes, clava una llambregada metàllica a l'agosarat, l'agafa de sobte per una cama, l'alça a plom i el llença. Si torna a pujar al ring, pobret!, l'engrapa, li clava un cop de puny a la nuca i quan el té a terra l'esclafa amb tot el seu pes. L'*Home Muntanya* ha sortit en molts noticiaris.

Un amic nostre, humorista de raça, diu que per a dedicar-se a aquest esport cal tenir més gana que força. Probablement té raó.

Ara bé. En aquests combats de catx que estan anunciats al Gran Price prenen part lluitadors de l'estranger i del país. Entre aquests n'hi ha un, d'origen basc, que s'anomena Gardiazàbal. A Sudamèrica, on sembla que ha fet estralls, l'han batejat amb el nom de *Tarzán Vasco*. Diuen que es ficarà a la butxaca el públic català, *por su hermosa figura, su técnica*—vol dir la mossegada a l'orella?—, *su agresividad, valentía y la caballerosidad con que se emplea sobre el ring.*

De l'Adonis no en volem dir res. No fa pels nostres gustos. Quant al campió, el ferreny Zbyszko, ens té el cor robat, igualment que a l'Antoni del bar. El seu historial sembla que és dels més brillants. Ultra venir de família d'atletes—un seu germà fou recordman de braç i de perímetre toràcic—, ha lluitat victoriós amb els homes que frueixen de més fama en el catx arreu del món.

Es, segons resen els anuncis, a més d'un atleta excepcional, un cavaller correctíssim, que posseeix una cultura extraordinària. A Barcelona, a més de barallar-se, aprofitarà el temps per a perfeccionar els seus coneixements de castellà. Les seves aficions literàries—l'home, pel que es veu, està infectat—l'han convertit en un admirador dels clàssics castellans. Potser també llegeix Shakespeare, com el boxador Tunney.

En fi. Ens permetrem aconsellar als nostres amics que assisteixin als campionats de catx del Gran Price.

Si no se'ls nua el cor, hi riuran molt. I que pensin una cosa: després dels combats, i d'haver-se arrencat les orelles en tronc; d'haver-se esgarrapat furiosament l'esquena, i ficat els dits al nas, amb el noble intent d'embussar-se els conductes de la respiració, els atletes fan les maletes i marxen, agafats de bracet, cap al tren, per a anar a fer esgarrifar i posar els cabells de punta als públics dels altres països.

L'esport té, tanmateix, coses molt estranyes. Fa que alguns homes s'apallissin al vespre i esmorzin plegats l'endemà. Si ho entenc, que em pelin.

JAUME PASSARELL

(*Everybody's*, Londres)

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

AL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Yehudi Menuhin

Es difícil dir res de Menuhin, després de tot el que n'han dit els cartells i els fullets de propaganda que amb una profusió tota nordamericana s'han escampat per ací des de molts dies abans del concert. Potser el comentari millor, i no és poc, serà dir que la seva actuació realment justifica tots aquests elogis. Efectivament, Menuhin no és només un virtuós de mecanisme perfecte, com ho va demostrar superant amb una gràcia meravellosa les dificultats de les obres d'acrobatisme de Sarasate i de Bazzini, sinó un músic intelligent, capaç de compendre i d'interpretar una obra de real valor, com la *Sonata* per a violí sol de Bach. El que encara no és, però, i diem «encara» perquè fa l'efecte que no és més que qüestió d'anys, un músic de sentiment. Això es veia clar, sobretot, en la incomparable *Sonata* de César Frank. Els primers temps, particularment el Recitatiu-Fantasia, li surten una mica eixuts; en canvi, del darrer, més cerebral que els anteriors, en dóna una interpretació perfecta, prova d'una comprensió total. Ara, fa l'efecte que Menuhin coneix perfectament aquesta seva manera d'ésser, i combina els programes d'acord amb ella: per això els elements de resistència del concert de diumenge passat eren la *Sonata* de Bach i les obres de virtuosisme de la darrera part, més que no pas la *Sonata* de Frank i el *Concert* de Mozart que també hi figurava, i per això les «propines» van ésser totes tres obres d'escàs valor musical, però de gran lluïment: ultra la repetició del *Caprici Basc* de Sarasate, ens va donar el *Zapateado* d'aquest mateix autor, la *Marxa Turca* de *Les Ruïnes d'Atenes* de Beethoven i el *Caprice Viennois* de Kreisler.

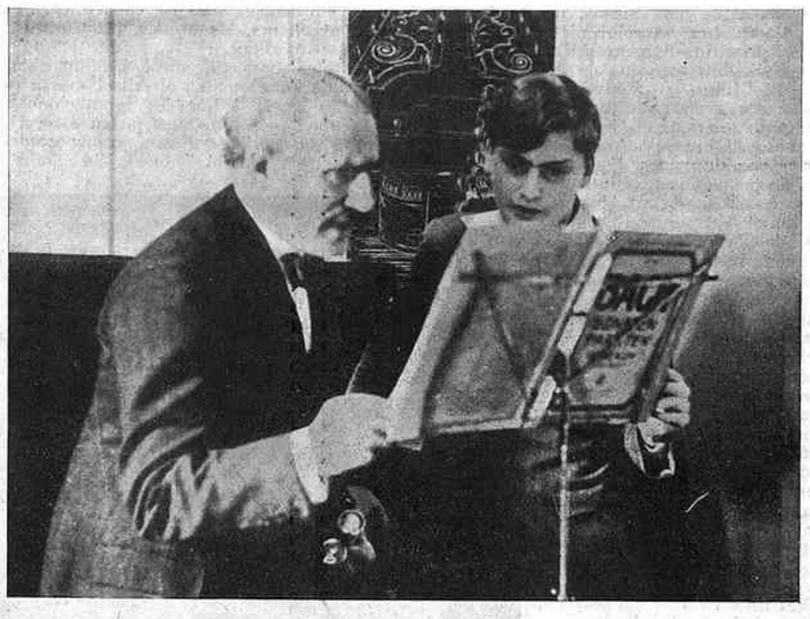

Yehudi Menuhin amb Arturo Toscanini

El públic, no cal dir-ho, el va acollir amb gran entusiasme.

J. P.

La nostra discoteca

DANSES ANGLESES DE L'ÈPOCA SHAKESPEARIANA. — A Anglaterra, l'època de la reina Elisabeth no fou únicament el segle d'or de la literatura; juntament amb aquesta floriren esplendorosament altres arts, i entre elles la música. Afavorida amb l'atenció de la casa reial, i per conseqüent de la de tota la noblesa, la música anglesa de la segona meitat del segle XVI.è va pendre una gran importància i, sobretot en el gènere instrumental, va deseixir-se totalment dels mottles de l'Edat mitjana per iniciar l'ascensió que, en el segle següent, havia de fer possible un compositor de la volada de Purcell.

Una bona prova d'això la constitueixen les sis petites composicions per a instruments de corda que Odeon ha editat, fidelíssimament registrades, segons l'excellent interpretació del Quintet de Violins de Munic. Llàstima, només, que no hagi estat possible donar-ne una versió amb els instruments de l'època! (Odeon, 203,462, *a* i *b*.)

«RELLOTGE DE FLAUTES», DE J. HAYDN. — Es una *suite* de brevíssimes peces: *Vivace, Fuga, Andante-allegro, Allegro moderato,* Minuets 1 i 2 i *Presto,* que Haydn va escriure fa més d'un segle i mig per a un enginyós rellotge, meravella de la tècnica del seu temps, que encara avui funciona en un dels palaus que pertanyen o havien pertangut als prínceps Esterhazy, a la casa dels quals Haydn havia estat agregat durant una trentena d'anys en qualitat de *kapellmeister*. Com és lògic, es tracta més que res d'una obra graciosa, que sense aquest detall anecdòtic hauria segurament quedat enterrada entre la copiosa producció de Haydn, però que tot i el *handicap* que representa el timbre únic i la pobresa de recursos de l'«instrument», no desdiu gens del seu autor; hi ha sobretot una fuga que és una petita obra mestra. L'execució es ressent tant del caràcter com de l'edat del rellotge en qüestió, però té un valor inapreciable si tenim en compte que representa l'única interpretació veritablement autèntica d'un text d'aquella època, ja que, per sort, la partitura de l'obra ens ha estat conservada, i gràcies a aquesta coincidència s'han pogut resoldre definitivament alguns problemes de lectura que semblaven haver de quedar en discussió per sempre més.

L'enregistrament, molt remarcable, és també Odeon (203,476, *a* i *b*).

«DIVERTISSEMENT», DE J. J. MOURET, I «CHIMÈNE», D'ANTONIO G. SACCHINI (*Gramòfono, D A 1362*). — J. J. Mouret, l'autor de la primera d'aquestes obres, era un compositor avinyonès, nascut en 1682, que s'establí a París en 1707, visqué molt de temps a casa dels ducs de Maine, on organitzà concerts molt apreciats per la bona societat, fou durant uns anys director de la Comèdia Italiana, i morí boig, a Charenton, en 1738. La seva producció, molt abundosa, comprèn sobretot òperes, ballets i música de cambra, i el seu estil cortesà continua, encara que amb algunes innovacions, el de Lulli. Aquest *Divertissement*, que devia figurar com a entremès en alguna de les seves òpores o ballets, és una obra més aviat banal, però, amb tot, és una bona mostra del gènere. Molt ben interpretat per l'Orquestra Americana d'Instruments Antics.

Aquesta mateixa orquestra executa un fragment de *Chimène*, una òpera que sobre el tema espanyol del Cid va escriure Antonio Gaspar Sacchini (Nàpols, 1734 - París, 1786), deixeble de Durante i bon representant de l'escola operística italiana del XVIII. Excellent impressió.

J. PETIT

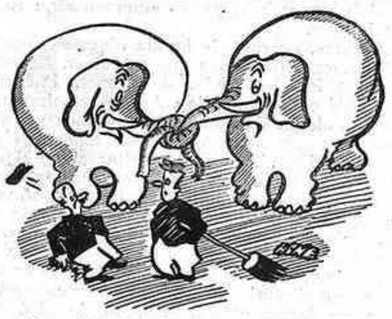

—No m'havíeu dit que els lligués?

(*Razzle*, Nova York)

Compreu **BRISAS** Revista il·lustrada
Selecció d'Art, Literatura, Modes, Decoració, Esports, etc.

CASA
PERE RODRIGUEZ
a partir del proper dilluns dia 23
:: liquidarà la seva col·lecció ::
Passeig de Gràcia, 8 i 10

(c) Ministerio de Cultura 2006